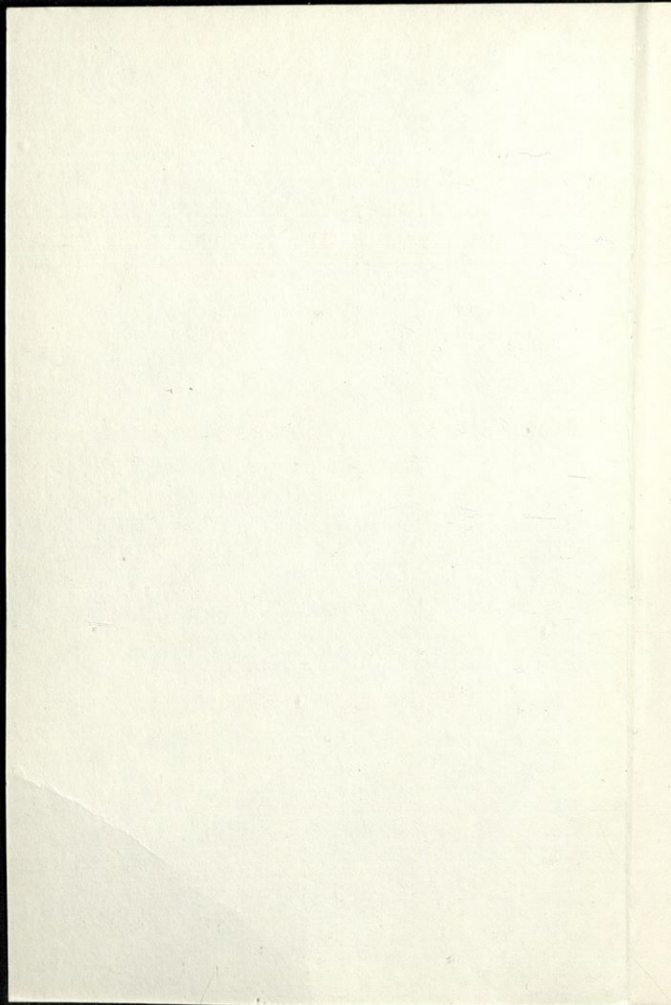

Lažnjivi Kljukec.

atan pa meni prav bratovsko roko strese in oba odpusti.

Lažnjivi Kljukec

kako se mu je

na morji, na kôpnem in v vojski godilo.

[Brügger]

V Ljubljani.

Založil in prodaja **J. Giontini**, bukvar.

1900.

030046255

Tiskala Katol. Tiskarna v Ljubljani.

I.

Kaj je lažnjivi Kljukec doživel na potovanji v Rusijo, v Rusiji, v turški vojski, v sužnosti in na povratku na Nemško.

V gostilnici pri „Angleškem kralji“ se je zbrala vsak večer pred kakimi sto leti družba, ki si je pri kozarcu vina z veselimi pogovori čas kratila in preganjala skrbi. V to družbo je tudi zahajal lažnjivi Kljukec. Dobro je znal pripovedovati in rad je pripovedoval svojim tovarišem.— Necega večera v jeseni, ko je veter črne oblake po nebu podil in debele kaplje dežja, med katerimi je tudi sneg naletaval, na okna zanašal, reče eden tovarišev: „Danes, gospod Kljukec, nam morate kako kratkočasno povedati.“ Vsi so to prošnjo ponovili. „Zakaj pa ne?“ odgovori, Kljukec, „če vam dopade, kar povem, iz srca rad. Mene grdo vreme ne pripravi ob židano voljo. Povsod me spremlja in povsod mi je še zvesta tovarišica bila, na mokrem in na suhem, v težavnih vojskah in pri vseh mojih početjih. Kaj bi pa radi

slišali, gospodje?“ — „Kako ste na Rusko potovali in ondi živeli, preljubi!“ mu reče nekdo. — „Vsi smo sicer že to slišali; pa vem, da ga ni med nami, kateri bi tudi v drugič rad ne slišal.“ — „Dobro torej!“ odgovori Kljukec.

Potovanje v Rusijo.

Se vé, da bi se bil rad v najlepšem letnem času na to pot podal; pa zbral sem si zimo, ker sem dobro vedel, da mraz in zima v južnih nemških deželah, na Poljskem in družih deželah ceste popravi in popraviti mora. Jahal sem, ker je tako najlažje potovati, ker se ni bati, s kakim surovim potnikom se kregati ali pa s kakim žejnim postiljonom pred vsako gostilnico ustaviti se. Lahko sem bil oblečen, zato me je toliko bolj zeblo, kolikor dalje sem šel proti severu.

Lahko si vsak misli, kako mora biti pod takim mrzlim nebom staremu možu pri srci, ki je na Poljskem na pustem polji, čez katero je bril oster sever kakor kosa, brez pomoči in ves premrt ležal in je komaj imel se s čem odeti.

Siromak se mi je v srce smilil, in dasi mi je hotelo kar samemu srce v prsih

zmrzniti, sem ga vendar s svojim plaščem odel. Kar zaslišim glas iz nebes: „Moj sin! plačilo ti ne bo odšlo!“

Potoval sem dalje. Mračilo se je že in kmalu se vleže črna tema na zemljo. Nikjer ni bilo ne sluha ne duha o kakem selu. Vso deželo je pokrival debel sneg in meni ni bila znana ne pot ne steza.

Naveličal sem se že jahanja. S konja stopim in ga privežem na nekaj, ki je bilo vršiču drevesa podobno, ki je štrlel iz snega. Zavaljo osobne varnosti sem vzel svoje pištole k sebi; vležem se truden, kakor sem bil, kar na sneg, in zaspim tako sladko, da se nisem prej zbudil, ko je že solnce visoko stalo. Kako sem se pa čudil, ko vidim, da v nekem selu na pokopališči ležim! Povsod sem se oziral po konji, pa videti ga ni bilo nikjer. Kviško pogledam in vidim, da je uboga žival za vrh zvonika privezana in doli visi. Zdaj spoznam, pri čem sem. Sneg je namreč čez noč selo zamedel. Vreme je naenkrat odjenjalo, v spanji sem počasi, kakor se je sneg tajal, nižje in nižje lezel in kar sem smatral v temoti za vrh drevesa, ki je štrlel iz snega in h kateremu sem privezal konja — ni bilo nič drugega, nego vrh zvonika.

Ne da bi bil dolgo mislil, kaj storiti, vzamem urno pištolo v roko, ustrelim v ujzdo in pridem tako srečno do svojega konja, se

v sedem nánj in jaham naprej. Potem je šlo vse dobro, da sem na Rusko prišel, kjer ni sploh navada, potovati po zimi na konji. Ker je sploh moja navada, se po šegah dežele ravnati, v kateri sem, sem si kupil majhne sani, vprežem konja in se peljem v Petrov grad. Ne vem že več dobro, v kateri deželi sem bil, toliko se pa še prav dobro spomnim, da tavam sredi strašnega gozda. Kar zagledam neizrečeno velicega volka, ki jo urno maha proti meni. Kmalu je bil pri meni in uiti bilo mu je nemogoče. Končno se vležem v sneg in pustim konja iti, kamor mu je bilo drago. Kar sem sicer mislil, pa z malim upanjem, to se je zgodilo kmalu potem. Volk se ni zame prav nič zmenil, temveč čezme skoči, popade konja, odtrga in požre naenkrat zadnji konec uboge pare, ki je s strahom in bolečinami veliko bržeje dirjala. Ko vidim, da sem sam rešen, povzdignem tiho svojo glavo in vidim s strahom, da se je volk skoro vsega in vsega v konja zagrizel. Komaj se je pa tako lepo noter splazil, planem po konci in ga začnem srčno udrihati po kožuhovini. To mu je v konjskem trebuhu dokaj presedalo. Z vso močjo si je prizadeval naprej priti; konjsko truplo pade na tla in glejte! namesto njega je bil moj volk obrzdan in vprežen. Napletati nisem nehal in dirjaje prideva srečno in zdrava

v Petrov grad zoper najino pričakovanje in v veliko začudenje ljudstva.

Želel sem ondi postati vojak. Ker je več mesecev preteklo, preden se je to zgodilo, sem imel priložnosti dosti, tratiti svoj čas kakor tudi svoje denarje med ljudstvo spraviti. Marsikatero noč prečul sem pri igri, še več pa sem jih pognal pri polnih kozarcih. Mraz dežele in šege ljudi so odkazale na Ruskem bokalom bolj častno mesto, kakor v kaki drugi deželi, in našel sem tam dostikrat ljudij, ki so bili v osuševanji kozarcev res izurjeni mojstri. Pa vsi so bili revni mojstri-skaze proti staremu, sivobradatemu kufrastemu generalu, ki je kosil z nami pri eni mizi. Stari gospod, kateri je zgubil v turški vojski gorenji del svoje črepinje in se, kaderkoli je prišel kak tuj človek v družbo, odkritosrčno izgovoril, da mora pokrit ostati, je imel navado, izpiti pri jedi par poličev žganja in izliti v se potem še polič ruma, a vender ga ni nikoli videl kdo pijanega. — Ne verjamete mi? Pa ne zamerim vam, gospodje! Tudi jaz nisem verjel. Dolgo nisem vedel, kako bi si to reč razložil, kar ji pridem enkrat po sreči na sled. General je imel navado, vzdigniti od časa do časa nekoliko svoj klobuk. To sem ga večkrat videl storiti, ne da bi si mislil kaj posebnega. Da mu je moralo na čelu vroče biti in da si je

moral svojo glavo ohladiti, ni nič posebnega. Nazadnje sem pa videl, da je s svojim klobukom tudi srebrno ploščico vzdignil, katero je imel namesto črepinje, in da se je potem vselej ves sopar žganih pijač, ki jih je povžil, v lahkem oblačku pokadil. Zdaj sem vedel, pri čem sem. Povedal sem to svojim prijateljem in obljubil, ko sem ravno zvečer to izvedel, jih prepričati s poskušnjo, da je res, kar sem jim povedal. Stopim namreč s svojo fajfo za generala in prižgem, ravno ko svoj klobuk vzdigne, z gorečim papirjem sopar, in videli smo novo in lepo reč. Naenkrat se vname dim, ki se mu je kadil iz glave, in videli smo lep, višnjev plamen. General kmalu opazi, kaj sem počél, pa ni bil nič hud zavoljo tega, ampak dovoli nam, to še večkrat storiti.

Zdaj vam hočem pa kaj povedati iz svojega lovskega življenja. Nekega jutra gledam skozi okno svoje spavnice in vidim, da je bazar, ki ni bil daleč, ves pokrit z divjimi gosmi. Vzamem svojo puško iz kota, skočim iz stanice, a tako nerodno, da sem s svojim obrazom priletel v bangarje, da se mi je ogenj kazal pred očmi. Pa to me ni zadržavalo. Ali ko hočem nameriti, vidim v svojo nevoljo, da sem izgubil kamen s petelina, ko sem priletel v bangarje. Kaj mi je bilo storiti? Casa nisem smel gubiti. V svojo srečo se spomnim, kaj se je zgodilo z mojimi očmi.

Nategnem tedaj petelina, pomerim po goséh in se kresnem s pestjo po svojem očesu. Isker se je dovelj pokazalo. Ena pade na strelni prah, puška počí in ubijem deset gosi. Če ima človek svojo glavo na pravem mestu, že kaj stori.

Tako je enkrat plavalo na nekem jezeru, po katerem sem se na lov peljal, mnogo divjih rac. Preveč so bile raztresene, da bi bil mogel upati, le eno ustreliti. V svojo nesrečo sem imel tudi svojo puško samo za enkrat še nabasano. Race bi bil pa rad postrelil vse, ker sem hotel v nekih dneh svoje prijatelje na kosilo povabiti. Spomnim se, da imam še nekaj svinjskega plečeta v svoji torbi. To privežem na precej dolgo vrvico, katero sem razsukal in tako štirikrat tako dolgo naredil. Skril sem se v trstje na bregu, vržem košček mesa na vrvici in veselje sem imel videti, kako je prva raca priplavala in ga požrla. Za njo so pa kmalo vse druge priplavale, in ker je gladki košček mesa kmalo nepovžit iz race zadej prilezel, ga je kmalo druga požrla in tako je šlo po vrsti. Nabrale so se race kakor jagode na molekú. Potegnil sem potem vrvico lepo na suho, ovijem jo parkrat okrog pleč in života in se napravim proti domu. Ker sem imel še precéj daleč do doma in so me race precéj težile, mi je bilo skoro žal, da sem jih toliko

vjel. Zdaj se mi nekaj pripeti, da sem se v začetku skoro bal. Race so bile namreč še vse žive in so začele, ko so se nekoliko s prvega strahu zbrihtale, kaj močno s perotmi otepati in se vzdignejo z mano vred kvišku. Marsikomu bi se bili tu možgani zmešali. Jaz pa sem to po mogočnosti v svoj prid obrnil in sem plaval z racami v višavi proti domu. Ko ravno nad svojo hišo prifrčim in je bilo treba brez škode na tla se spustiti, začel sem racam, eni za drugo, vratove zavijati; tako sem prišel počasi naravnost skozi dimnik na ognjišče, na katerem k sreči ni bilo še zakurjeno. Kdo more strah mojega kuharja popisati?

Nekaj enacega se mi je kmalo potem s kokošimi zgodilo. Šel sem novo puško poskušat in sem vse strelivo postrelil. Kar zleti tropa kokoši pred mano. Ker sem želel katere na svoji mizi imeti, izmislil si nekaj, kar svetujem tudi vam, gospodje, kader se vam priložnost pokaže, storiti. Ko zapazim, kam so se kure vsedle, na našem svojo puško in denem va-njo na mestu svinca svoj rameželj, katerega sem poprej urno ošpičil. Zdaj sem šel nad kure; ko so zletele, izprožim, in kdo opiše moje veliko veselje, ko vidim, da je moj rameželj, ki je leté sedem kur nasadil, ne daleč od mene padel na tla. Vem,

da so se kure čudile, kako so bile tako urno na ražnu nabrane. Drug pot sem nalletel v velikem gozdu na Ruskem na silno lepega črnega lisjaka. Silno škoda bi bilo, njegovo lepo kožo razstreliti. Stal je tik drevesa. Ko bi bil trenil, potegnem kroglo iz puške, jo nabašem z velikim žebljem, vstrelim in zadenem tako dobro, da sem mu pribil sprednjo nogo na drevo. Grem k njemu, vzamem korobač in ga začnem tako lepo pretepati, da se mi je srce smejalo, ko vidim, da je iz kože skočil in jo pocedil kakor nag v gozd.

Časi človeku sreča sama pomaga. O tem sem se enkrat prepričal, ko vidim v velikem gozdu divjo svinjo in prešička enega za drugim štorkljati. Strelim, a nič nisem zadel. Pa vendar je prešiček sam naprej tekkel, starka je pa nepremakljivo obstala, kakor bi bila v tla vraščena. Ko to reč bolj natanko pogledam, vidim, da je bila svinja slepa, in je prašičkov repek v gobcu držala, da jo je lepo peljal. Ker je moja krogla repek prestrelila, je starka en konec v gobcu obdržala. Ker jo prašiček ni več naprej peljal, obstoji. Primem tedaj odstreljeni košček prašičkovega repa in peljem staro, okorno žival prav lahko in brez opore domov.

Kakor so divje svinje strašne, toliko bolj strašni in nevarni so divji merjasci. Enkrat

na enega v gozdu maletim, ko nisem bil pripravljen ne za napad, ne za odpor. Komaj sem mogel za drevo skočiti, ko divji vrag po meni ravsne. Pri tej priložnosti so se pa njegovi zobje tako v drevo zasadili, da jih ni mogel ne iz drevesa potegniti in ne po meni vsékati. „Ho, ho!“ sem si mislil, „zdaj se bova pomenila!“ — Ne da bi se dolgo obotavljal, vzamem kamen, ki je poleg mene ležal, pribijam spretno na zobé in jih tako popolnoma zanetam, da se ni mogel iztrgati. Tako je moral tedaj čakati, da sem se iz bližnjega sela vrnil z vozičkom in vrvjo, da bi živega in zdravega domov spravil, kar se je tudi zgodilo.

Gotovo ste že kedaj o patronu vseh lovcev in strelcev, o sv. Ilnu, kaj slišali, gospodje, in slišali ste tudi gotovo o lepem jelenu, ki je svetnika v gozdu srečal in je imel sveti križ med svojimi rogmi. Poslušajte me, kaj sem z lastnimi očmi videl. Enkrat, ko sem ves svoj svinec postrelil, mi pride zoper moje upanje najlepši jelen svetá naproti.

Gledal mi je, meni nič, tebi nič, tako prosto v oko, kakor če bi bil vedel, da imam prazno mošnjo. Hitro nasujem v svojo puško strelnega praha in vrh njega polno pest češnjevih pešák, in puhnem mu jih vse sredi čela med rogove. Omamljen se sicer

zavali, pa kmalo mi je pokazal peté. Cez nekaj let sem bil v taistem gozdu na strelu, in glejte, prikaže se mi brhek jelen z lepim črešnjevim, več kot deset komolcev visokim drevesom med rogovi.

Takoj se spomnim, kaj sem pred nekimi leti doživel. Mislim si, ta jelen je moj, in poderem ga z jednim strelom na tla. In tako sem prišel naenkrat k mesu in k črešnjam. Na drevesu namreč je viselo polno črešenj, kakeršnih še svoje žive dni nisem jedel.

Kaj pa pravite, gospodje, k sledečemu dogodku? Enkrat mi je pošel dan in smodnik v nekem poljskem gozdu. Ko grem proti domu, prirenči silno velik medved z odprtim gobcem na me, da bi me raztrgal. Zastonj sem iskal svinca in praha. Našel nisem drugega kakor dva kresilna kamna. Enega vržem z vso močjo v odprti gobec. Ker mu to ni prav dopalo, se je medved obrnil, tako da sem mu drugega v zadnjo kračo zadegati mogel. Silno čudno in lepo je šlo to. Kamen ni šel samo v medveda, ampak se je tudi z drugim tako zadel, da sta ogenj ukresala in medveda s strašnim pokom raznesla. Dasi-ravno se mi ni nič zgodilo, se vendar še smejati nisem mogel in sklenil sem, se nikoli več nobenega medveda lotiti, da bi se s čim braniti imel.

Zdi se mi pa, da me je prav nesreča preganjala, ker so se me lotile najbolj divje in nevarne zverine vselej takrat, kader mi je bilo nemogoče, se jim braniti, kakor bi jim bilo nekaj povedalo, da sem neborn. Tako sem enkrat ravno snel kamen s puške, da bi ga malo poklepal, kar mi strašen medved naproti prirenčí. Druzega nisem vedel storiti, kakor na drevo splezati in se ondi v bran postaviti. Po nesreči mi pa, ko sem plezal na drevo, nož na tla pade, in zdaj nisem imel nič, s čimur bi bil privil petelina. Zdolej je stal medved in bati se mi je bilo vsako minuto, da bo priplezal za mano. Iskre si iz oči kresati, kakor sem že enkrat storil, nisem hotel več poskusiti, ker me je že takrat preveč bolelo in oko tudi še ni bilo prav zdravo. S hrepenenjem gledam na svoj nož, ki je bil v sneg zasajen. Pa pogledovanje mi ni nič pomagalo. Slednjič mi pa šine v glavo misel, ki je bila ravno tako posebna, kakor srečna. Naravniam namreč curek vode, katere ima človek v strahu vselej največ, takó, da je zadeval ravno roč mojega noža. Ker je bilo ravno strašno mraz, voda koj zmrzne, in v par minutah je zrasel led nad mojim nožem tako visoko, da sem ga mogel doseči z drevesa. Zgrabim tedaj podaljšan roč in ga potegnem brez težave, pa vendar previdno k sebi. Komaj

z nožem kamen prevrtam, ko medved pripleza. V resnici sem si mislil, tako moder mora biti človek, da pravega časa ne zamudi, in napadem ga s tako srčnostjo, da sem mu za vselej veselje pregnal, še kedaj na kako drevo plezati.

Ravno tako prilomasti drug pot strašen volk nenadoma tako blizo do mene, da mi ni nič družega ostalo, nego mu pest v žrelo poriniti. Zavaljo svoje varnosti sem mu pest globočeje in globočeje v žrelo rinil in pridem s svojo roko skoro do pleč. Kaj mi je bilo pa storiti? Ne morem reči, da bi se mi bilo to prav dobro privileglo. Le mislite si, čelo proti čelu z volkom! Nisva se ravno ljubeznivo gledala. Če bi bil svojo roko nazaj potegnil, bi me bila zverina še huje prijela. To sem zapazil v njegovih svitlih, napetih očeh. Skratka, zgrabim ga za drob, obrnem kakor rokovico, vržem na tla in pustim ležati.

Se vé, da bi kaj tacega ne bi hotel s steklim psom storiti, kojega kmalu po tem dogodku v nekih ulicah v Petrogradu srečam. Da bi mu bil bolj gotovo ušel, vržem svojo zgornjo suknjo pred njega in skočim v bližnjo hišo. Potem ukažem hlapcu po suknjo iti in jo k drugi obleki obesiti. Drugi dan se silno ustrašim, ko začne moj Janez vpiti: „Bog se usmili, gospod Kljukec, vaša suknja

je stekla!“ Urno planem s postelje in vidim vsa moja oblačila okrog razmetana in raztrgana. Janez je dobro zadel, da je suknja stekla. Ravno pridem, ko je čez novo prazniško obleko planila in jo neusmiljeno tresla in trgala.

V vseh teh prigodkih sem bil res srečen, pa odšel sem vselej z veliko silo, s pomočjo svojega bistrega uma, ki mi je vselej, bodi si v gozdu, na travniku ali v vojski, pomagal. Imel sem tudi dva psa, ki sta mi tako dobro služila, da ju ne morem pozabiti in vam moram kaj o njiju povedati. Eden je bil tako nevtrudljiv, pazljiv in previden, da mi je bil vsak, kateri ga je videl, zavoljo njega nevoščljiv. Po noči in po dnevi sem se ga mogel posluževati. Ko se namreč noč stori, obesil sem mu svetiljko na rep in lovil sem ž njim bolj kakor pri svitem dnevu. Kmalu, ko sem se oženil, šla je moja soproga na lov. Naprej sem jezdaril in ni dolgo trajalo, je pes moj že pred tropo jerebic stal. Čakam in čakam svoje žene, ki je s hlapcem za mano jezdarila, pa nikogar ni bilo videti ni slišati. Začelo me je skrbeti, torej se vrnem in na polovici poti zaslišim silno žalostno zdihovalje. Prav blizo se mi je zdelo, pa vendar ni bilo daleč okrog nobene žive duše. S konja stopim, se vležem ter nastavim uho na zemljo in zdaj slišim ne samo, da

je to zdihovanje pod zemljo, ampak tudi, da pohaja od moje žene in od mojega hlapca. Vidim tudi od daleč od mene luknjo v zemljo. Druzega si nisem mogel misliti, kakor da sta moja žena in njen tovariš v njo padla. Kar sem mogel sem dirjal v drugo vas po ljudi, ki so izvlekli nesrečna po velikem trudu iz dve sto komolcev globoke jame. Čudno je pa bilo, da se ni nobeden nič poškodoval; le hlapec je bil malo pobit. Ali strahu sta dosti prestala. Da mi zdaj na lov ni bilo več misliti, si lahko mislite. In ker ste, kakor mislim, v tej povesti mojega psa pozabili, mi ne bote zamerili, da sem ga tudi jaz pozabil. Služba me je koj drugi dan dalje gnala. Vrnil sem se še le čez štirinajst dni. Komaj sem bil par ur domá, uže pogrešim svojo Dianico. Moji posli so mislili, da je šla z mano. Nikjer je ni bilo najti. Nazadnje mi pride na misel: Kaj pa, če je pes morda pri jerebicah ostal? Upanje in strah sta me na tisto mesto gnala, in glejte! z neizrečenim veseljem zagledam psa tam, kjer sem ga pred štirinajstimi dnevi pustil. „Diana!“ ga pokličem in koj je bil pri meni. Enkrat vstrelim in petindvajset jerebic je bilo mojih. Toda pes je bil tudi tako izstradan, da se je komaj še k meni priplaziti mogel. Na konja sem ga moral vzeti. Ker je imel pa doma dosti jesti, se je kmalo

spet popravil in čez par tednov mi je pomagal, da se mi je posrečilo nekaj, kar bi mi brez njega menda nikoli ne bilo mogoče.

Lovil sem namreč cela dva dni zajca. Pes mi ga je vedno pripodil, a nikoli ga nisem mogel vstreliti. V čarovnijo nisem nikoli veroval; pa tukaj mi je vendar moj um zastajal. Zvečer drugEGA dneva mi pride vendar zajec tako blizo, da sem ga mogel zadeti. Pade torej in kaj mislite, da sem zdaj našel? Ta zajec je imel spodaj štiri noge in na hrbtu tudi štiri. Ko so bile spodnje vtrojene, se je obrnil, kakor človek, ki zna na trebuhu in znak enako dobro plavati, in potem je z unimi štirimi še bolj urno tekkel. Brez psa bi ne bil tega zajca nikoli dobil. Tega psa bi bil smel edinega imenovati, če bi ne bil imel še drugEGA, ki je bil še bolji. Ta pes ni bil tako znamenit zavoljo svoje podobe, kakor zavoljo svoje umnosti. Tako urno je tekkel tolikrat in bil tako dolgo v moji službi, da si je noge do trebuha odtekal in v njegovem poslednjem času mi je samo še jazbece iskal. Tudi v tej lastnosti mi je še več let služil. Ko je še cela bila — bila je psica — jo enkrat za nekim zajcem kadi, ki se mi je nenavadno debel zdel. Žal mi je bilo za mojo psico, ker je bila breja, pa je vendar enako urno teči hotela, kakor navadno. Prav daleč sem moral s

konjem za njo iti. Kar zaslišim naenkrat lajanje cele tolpe psov, pa tako slabo in tanko, da nisem vedel kaj storiti. Ko bliže pridem, zagledam čudo. Zajklja je, ko je bežala, vrgla in moja psica tudi, in sicer zajklja toliko mladih, kolikor moja psica. Po svoji prirojenosti so zajčki zbežali, psički pa jih niso samo podili, ampak tudi nosili. Tako sem imel po končanem lovu naenkrat šest zajcev in šest psov, ko sem vendar začel loviti samo z enim.

Te psice se spominjam še z enakim veseljem, kakor nekega bistrega litavskega konja, ki ni bil za preplačati. Po sreči ga dobim v last, in imel sem priložnost, precej pokazati, kako znam jezdariti. Bil sem namreč enkrat na graščini grofa Provskega in sem pil z gospemi kavo v gradu, ko so ogledovali gospodje na dvorišči malega žrebca. — Kar zaslišim vpitje. Hitim po stopnjicah in vidim konja tako divjega in neukretnega, da si nihče ni upal k njemu iti ali ga osedlati. Preplašeni in vsi zmešani so stali gospodje in hlapci. Strah jih preletava, ko sem bil s srčnin skokom na konji, ki je prestrašen obstal in ukročen bil z mojo srčnostjo. Da bi to gospem še bolj pokazal in da bi jim vzel ves nepotreben strah, sem prisilil paro, da je skozi odprto okno skočila v stanico. Tu sem mnogokrat, zdaj počasi, zdaj v skoku

semtertjà jahal, nazadnje celó na mizo skočil in tudi, zdaj počasi, zdaj v skoku ž njim jezdaril, da so se gospé kar čudile. Moj konjiček je bil pa tudi tako gibčen, da ni ne skledic, ne ploščkov pobil. S tem sem se gospém in grofu tako prikupil, da me je z njemu navadno priljudnostjo prosil, naj v dar vzamem mladega konja in ž njim grem v turško vojsko, ki se je imela skoro pričeti.

Kaj bolj prijetnega bi ne bil mogel v dar dobiti, posebno ker mi je konj toliko dobrega v vojski prorokoval, v kateri bi se imel jaz prvi pot skazati kot vojak. Konj tako kroták, tako srčen in bister — jagnje in lev ob jednem — me je vselej opominjal dolžnostij dobrega vojaka in slavnih vojaških del.

Šli smo, kakor se mi zdi, tudi zavoljo tega v vojsko, da bi oprali rusko orožje madežev, ki jih je v poslednji vojski dobilo. To se je tudi v resnici zgodilo.

Nižjim vojakom se ne spodobi, velikih zmag in dejanj sebi pripisovati, katerih slava se pripisuje večjidel le vodjem in dostikrat še celo takim ljudem, ki še vojske nikoli videli niso in smodnika nikoli vohali.

Nič posebnega si tedaj ne pripisujem v svojo čast, kar smo storili v bojih s sovražnikom. Storili smo vsi svojo dolžnost, kar pa v vojaškem jeziku veliko več pomeni,

kakor si sicer prorokovavci doma na mehkih posteljah in pri polnih bokalih mislijo in domišljujejo. Ker sem imel oddelek huzarjev pod svojim poveljem, imel sem marsikaj storiti, kjer mi je bilo treba pokazati glavo in srce. Kar smo storili, je bilo dobro, in po vsej pravici smem to čast dati sebi in tistim tovarišem, kateri so z menoj pomagali, sovražnika premagati.

Ko smo enkrat Turka podili pred sabo, je bilo nam, ki smo bili prvi, kaj vroče. Moj konj bi me bil zanesel skoro v hudičevo kuhinjo. Ker sem se nahajal v najprednjih vrstah, sem le slutil sovražnika, katerega mi je zakrival oblak praha. Zavaljo tega nisem mogel videti, ali ga je veliko ali malo, in kaj je njegov namen. Da bi se tudi v tak oblak praha skrila, bi bila res vsakdanja zvijača, in nič bolj pametnega bi me ne bilo storilo, kakor če bi mi sploh namena ne bilo razodelo, zakaj sem bil naprej poslan. Ukazal sem tedaj svojim tovarišem, naj se na desno in levo razkropé in naredé toliko praha, kolikor morejo. Jaz sam jo pa pomerim naravnost na sovražnika, da bi si ga ogledal bolj natanko. To mi je šlo po sreči. Stal je namreč sovražnik in se bojeval toliko časa, dokler se ni zbal mojih tovarišev. Zdaj je veljalo, mahniti srčno po njem. Vsega smo razpodili, mnogo ljudi mu

pobili in nismo ga samo v trdnjavo ampak tudi skozi in skozi trdnjavo zapodili.

Ker je bil moj konj tako silno hiter, sem bil najprednji, in ker sem videl, da gre sovražnik lepo pri uni strani ven, zaznam, da je najbolje, da se na trgu ustavim in s trobento skličem svoje vojake. Ustavil sem se: Pa mislite si, gospodje, moje čudenje, ko nisem videlni trobentarja ni katerega družega mojih ljudi pri sebi. „Ali se sučejo morda po družih ulicah, ali kaj se je ž njimi zgodilo?“ si mislim. Pa daleč od mene niso mogli biti in kmalu so me mogli doiti. S tem upanjem poženem svojega izpehanega konja k studencu na trgu, da bi ga napojil. Čez mero je požiral vode, vendar mu ni bilo ugasiti žeje. To je bilo tudi lahko. Ko se namreč po svojih ljudeh ozrem, kaj mislite pač, da zagledam? — Ves zadnji del mojega konja, križ in ledja, je bil odsekan. Takó je tekla voda zadej spet iz njega, kakor je prišla vanj, da bi mu bila žejo ugasila. Kako se mu je to zgodilo, sam ne vem. Priletel je pa moj strežaj na svojem konji od druge strani, voščil mi je srečo in s krepko kletvino tole povedal: Ko sem med sovražnike zamotan prišel v trdnjavo, spustili so urno vrata doli in odbili mojemu konju zadnji konec. Najprvo je ta konec tako silno brcal in suval, da je vse sovražnike, ki so kakor slepci

proti vratom pridrli, skoro vse pobil, potem pa je šel na bližnjo pašo, kjer ga bom menda še našel. Tako je tudi bilo. Pokličem koj našega kovača. Brez dolgega premišljevanja sešije zopet oba konca z lavorjevimi mladikami. Rana se je srečno zacelila, in zgodilo se je nekaj, kar se le tako slavnemu konju zgoditi more. Mladike so namreč pognale v njegovem životu korenine, so rasle in so naredile veje nad mano, da sem potem marsikaterikrat v senci svojega kakor konjevega venca jezdaril.

Druge male reči, ki so se naključile v tem boju, omenim naj samo mimogredé. Tako močno, tako dolgo, tako neutrudljivo sem mahal po sovražnikih, da moja roka tudi potem še ni mogla nehati udrihati, ko že davno o sovražniku ni bilo ni duha ni sluha. Da bi sebe ali svojih ljudi, ki so mi preblizo prišli, po nepotrebnem ne pretepal, moral sem svojo roko osem dni nositi tako zavezano, kakor bi bila presekana.

Možu, kateri je jezdaril tacega konja, kakeršen je bil moj, smete, gospodje, tudi še kaj družega verjeti, dasiravno se vam bo neverjetno zdelo. Oblegali smo enkrat, že ne vem več katero mesto, in generalu je bilo zelo na tem ležeče, zvedeti, kako stojé reči v trdnjavi. Nemogoče je bilo vanjo priti, pa tudi ni bilo nikogar, ki bi se bil tega lotil.

Nekoliko preveč goreč se vstopim pred največji kanon, ki je bil izstreljen v trdnjavo. Kakor blisk se vsedem na kroglo, da bi me nesla v trdnjavo. Ko sem pa v višavi kroglo jahal, so mi prišle vsakatero težke misli v glavo: „Hm!“ sem si mislil; „notri boš še prišel, ali kako potem spet nazaj priti? In kako bo v trdnjavi s teboj? Kot ogleduha te bodo spoznali in na prvi kol obesili. Take postelje si pa ne želim.“ — Po takem pre-mišljevanji sem kar sklenil, ko je krogla iz trdnjave par korakov od mene v naš tabor letela, s svoje nanjo skočiti, in prišel sem spet srečno nazaj, dasi nisem nič opravil.

Kakor sem znal jaz lahko in ročno skakati, tako je znal tudi moj konj. Ni mi bil ne jarek preširok, ne plot previsok, da bi ne bil jahal kakor po ravnem. Enkrat sem jo smodil za zajcem, ki je tekel čez cesto na polje. Po cesti se je ravno peljala kočija z dvema lepima gospema, in to ravno med menoj in zajcem. Moj konj je tako ročno, ne da bi se kam zadel, skozi odprta okna kočije skočil, da sem komaj imel čas, se odkriti in prositi gospé odpuščanja.

Drugi pot sem hotel preskočiti močvirje, katero se mi v začetku ni tako široko zdelo, kakor potem, ko sem tičal sredi njega. — Vrnil sem se tedaj zopet nazaj, od koder sem prišel, da bi se močnejše zaletel. Pa tudi

zdaj sem preblizo skočil in padem ne daleč od brega do vratu v močvirje. Tukaj bi bil moral gotovo poginiti, če bi me ne bila moja lastna roka za kito s konjem vred, kojega sem se trdno s koleni oklenil, izvlekla.

Dasiravno sem bil tako srčen in prebrisan, dasiravno sva bila jaz in moj konj tako urna, ročna in močna, mi vendar ni šlo v turški vojski vselej vse po sreči. Še tako nesrečen sem bil, da so me sovražniki premagali in vjeli, in najhuje je bilo to, da so me Turki v sužnost prodali, kakor imajo navado. V tem žalostnem stanu moja opravila niso bila ravno tako težka, kakor sem bil bolj nevoljen zavoljo njih. Sultanove bučele sem moral namreč vsako jutro na pašo goniti, jih celi dan pasti, in zvečer spet v njih ulnjake nazaj gnati. Necega večera pogrešim bučelo, pa kmalo vidim, da sta jo napadla dva medveda in jo hotela raztrgati zavoljo njenega medu. Ker nisem imel družega orožja, kakor srebrno sekiro, ki je znamenje Sultanovih vrtnarjev in poljskih delavcev, vržem to po medvedih z namenom, ju prepoditi. — Rešil sem res bučelo, ker sem pa sekiro premočno zagnal, je šla v višave in ni nehala prej leteti, da je padla v luni na tla. Kako jo zdaj nazaj dobiti? Kako — z zemlje do nje priti? — Spomnil sem se, da turški bob silno urno in visoko raste; —

brez odloga vsadim tedaj tak bob, ki je res zrasel tako visoko in se ovil krog enega roga lune. Veselo plezam proti luni, kamor sem srečno prišel. Pa težko me je stalo, najti svojo srebrno sekiro, ker se vse reči svetijo ko srebro. — Po dolgem iskanji jo vendar najdem na kupčku plev in rezanice. Zdaj sem se hotel vrniti, pa oh, solnčna vročina je med tem moj bob osmodila tako, da nikakor ni bilo mogoče nazaj iti. Kaj je bilo storiti? Spletel sem si vrv iz rezanice, jo privezal za luno in se spustil po njej doli. Z desnico sem se trdno držal, v levici sem imel pa sekiro. Ko sem tako nekaj časa nazaj plezal, sem prerezal kos vrvi nad mano, ki ga nisem več potreboval, in ga privezal spodej; tako sem prišel precej daleč. To vedno odrezovanje in privezovanje vrvi ni nič škodilo, in je mene slednjič na Sultanov svet spravilo. Bil sem še par ur od zemlje oddaljen, ko se mi naenkrat vtrga vrv ter padem tako trdo na zemljo, da sem ves omamljen obležal. Ker sem bil težak in ker sem tako visoko padel, se je vdrl moj život v najmanj devet sežnjev globoko jamo v zemljo. Vzdramil sem se sicer zopet, pa vedel nisem, kako ven priti. Pa v sili si človek uže pomaga. Skopal sem si z nohtmi, katerih štirideset let nijsem ni enkrat porezal, stopnice, in tako prišel zopet srečno na dan.

To me je spametovalo in drugače sem začel medvede, ki so tako radi moje buče in ulnjake nadlegovali, preganjati. Namazal sem sóro pri vozu z medom po noči in se skrila. Kar sem pričakoval, to se je zgodilo. Silno velik medved, katerega je medeni duh zvabil, pride in začne spredaj konec sóre tako lizati, da si je celo sóro skozi žrelo, želodec in trebuh tako daleč prilizal, da mu je zadej ven pogledala. Ko sem to videl, pritečem, vtaknem skozi luknjo sóre dolg količek in pustim snedeža do jutra tako vjetega stati. Zavaljo tega se je Sultan, ki je ravno mimo prišel, tako smejal, da je skoro smeha počil.

Kmaló potem so sklenili Rusi s Turki mir in poslali so me z drugimi ujetniki vred nazaj v Petrograd. Čez par mesecev sem zapustil Rusijo. Ko sem se podal na pot, je bila povsod huda zima. Več sem trpel zdaj mraza, kakor takrat, ko sem šel na Rusko.

Ker je ostal moj konj v Turčiji, peljati sem se moral s pošto. Ko se nekega dne pripeljemo na ozko pot med visokim skalovjem, rečem postiljonu, naj dá s svojim rogom znamenje, da bi se na tej ozkej poti z drugim vozom ne srečali in ne zadeli. Postiljon nastavi rog in pihne z vso močjo vanj; pa zastonj. Ni glasú ni spravil iz njega. Nismo mogli tega razumeti, in v resnici je

bila to za nas nesreča, ker se nam je kmalu potem naproti pripeljal voz, kateremu se nismo mogli nikakor umakniti. Nato vzamem voz s štirimi kolesi in vso robo na ramo in skočim z njim čez jarek in plot, kakih devet čevljev visoko, na polje. To pač ni bila majhna reč. Potem skočim mimo tujega voza zopet na cesto nazaj. Nato hitim nazaj h konjem, vzamem pod vsako pazduho jednega in jih spravim s takimi skoki na cesto, jih vkažem vpreči in srečno pridemo v mesto, kamor sem se priti namenil. Pozabil sem še povedati, da je jeden konj, ki je bil še mlad in prav bister, precej nagajati hotel. Ko namreč skočim drugi pot čez plot, mu ni hotelo to nič kaj dopasti. Spoznal sem to takoj, ker je bil nemiren. Pa kmalo sem ga vkrotil, ker sem vtaknil njegove zadnje noge v žep pri suknji. V gostilnici še le smo se oddahnili popolnoma. Postiljon je obesil svoj rog na cvek blizo peči, jaz pa se vsedem ravno nasproti za mizo.

Ali zdaj poslušajte, gospodje, kaj se je zgodilo. Kar naenkrat začne rog péti. Debelo smo gledali in kmalo zvedeli, zakaj postiljon ni mogel trobiti. Glasovi so bili v rogu zmrznili. Ko so se pa sedaj otajali, oglasili so se čvrsto in bistro na veliko veselje postiljona. Dolgo nam je delal kratek čas s prelepimi vižami, ne da bi bil rog k ustom

pritisnil. Slišali smo marsikatero lepo in nazadnje tudi še večerno pesem: „Vse, kar živi, že sladko spi“, i. t. d. In ž njo je bil tudi konec mojih ruskih prigodb.

II.

Kaj je Kljukec na morji doživel.

Kljukčeve povesti so gostilno „pri angleškem kralju“ zeló razglasile. Gostov je bilo od večera do večera več, da bi povesti iz ust moža samega slišali, katere so doslej le od družih pripovedovati čuli. Zmanjkovalo je prostora posebno tiste večere, ko je Kljukec pripovedoval, kaj je na morji doživel.

„Najdejo se res popotniki“, je začel, „kateri časi več trdijo, kakor je prav za prav res. Zavoljo tega se ni čuditi, če bralci ali poslušalci časi malo neverjetni postanejo. Če bi tedaj nekateri iz družbe ne hoteli vsega verjeti, kar sem doživel, jih moram zavoljo njih nevednosti srčno omilovati, in jih prosim, naj rajši zapusté gostilno, predno začnem pripovedovati, kaj sem na morji doživel. Vse je ravno tako verjetno, kakor tu, kar sem že povedal, dasiravno je še bolj čudno.“

Pa nihče ni šel in zdaj je začel pripovedovati.

Prvi prigodek.

Moje prvo potovanje je bilo po morji dosti prej kakor v Rusko, o katerem sem vam že povedal.

Še mladenič sem bil, ko me je popotovati po svetu nad vse mikalo. Ker so moj oče večino svojega življenja po svetu hodili in pozneje v dolgih zimskih večerih nam z pripovedovanjem rečij, katere so doživeli, prosto pripovedovali in sem jih kaj pazljivo poslušal, smem reči, da je to nagnenje do potovanja meni prirojeno. Vsake priložnosti sem se poprijel, svoje poželenje se po svetu ozreti, dopolniti; prosil in kljuboval sem, pa zastonj. Če so mi oče dovolili, so mi pa mati ali teta vse pokazili. Enkrat se primeri, da nas eden materne žlahte obišče. Kmalu sem bil njegov ljubček in obljudil mi je, mi privoljenja za potovanje izprositi. Bolj je bil srečen, kakor jaz s svojimi prošnjami. Privolili so mi, da ga smem v Indijo spremiti, kjer je bil njegov strijc več let poglavar.

Odrinili smo z Amsterodama. Srečno smo se vozili po morji, samo enkrat nas je vihar nekoliko sukal. O tem viharji moram zaradi tega nekaj omeniti, da bomo vedeli, kaj je vsled njega nastalo. Vzdignil se je ravno, ko smo pri nekem otoku se vstavili, da bi se

z drvmi in vodo preskrbeli. Tako je divjal, da je mnogo silno debelih dreves izruval s korenino vred iz zemlje in nosil po višavi. — Dasiravno so bila nekatera teh dreves več sto centov težka, so bila vendar zavoljo neizmerne višočine — najmanj pet milj visoko nad zemljo — tako majhna videti, kakor komar. Ko je pa vihar minul, je padlo vsako drevo navpik nazaj v zemljo na svoje mesto in je koj spet pognalo korenine. Samo z največjim drevesom ni bilo tako. — Ko ga je vihar naglo iz zemlje potegnil, je nek mož s svojo ženo med vejami sedel in je kumare trgjal, kajti v tem delu sveta rastejo kumare na drevesih. Mož in žena sta voljno z drevesom dalje letela in vsled njune teže se je drevo drugam obrnilo. Zapustil je pa o času viharja, kakor vsi prebivalci tega otoka, tudi njih kralj svoje poslopje, ker se je bal, da bi se nad njim ne podrlo in ga ne pokopalo. Kralj se je hotel ravno zopet na vrt vrniti, ko drevo pribrenči in ga k sreči ubije. „Ali k sreči?“ ga vpraša jeden poslušalcev. Da, k sreči, kajti ta kralj je bil najsilnejši trinog in vsi prebivalci otoka bili so najnesrečnejše stvari na zemlji. Tako jih je stiskal in preganjal.

Iz hvaležnosti, da sta kumare nabirajoča človeka, dasiravno nevedoma, otočanom to dobroto skazala, so ju posadili na kraljevi

prestol. Dasi sta bila čisto nevedna, sta vendar tako dobro in srečno kraljevala, da, kakor sem pozneje zvedel, nihče ni jedel kumar, da bi ne bil rekel: „Bog ohrani našega kralja in kraljico!“

Ko smo barko, katero je vihar tudi poškodoval, popravili in se pri novem kralji poslovili, se peljemo z dobrim vetrom dalje in prišli smo čez šest tednov v Indijo.

Komaj je preteklo štirinajst dni, ko smo prišli, me je uže povabil najstarejši poglavarjev sin seboj na lov. Rad sem šel. Moj prijatelj je bil velik, trden mož in vaje bil bil ondotnega kraja. Jaz se pa kmalu in ne da bi bil premnogo hodil, tako vtrudim, da sem, ko prideva v gozd, daleč zadej ostal.

Na kraji dereče reke se hočem vsesti, da bi počival, kar zaslišim na poti, po kateri sem prišel, šum. Ozrem se in okamenel sem skoro, ko zagledam neizrečeno velikega leva, ki je ravno proti meni koračil in mi glasno naznanjal, da bi me rad za kosilo požrl, ne da bi me vprašal, ali me sme ali ne. Puško sem imel samo z drobnim svincem basano. Da bi bil dolgo premišljeval, nisem imel časa, pa tudi preveč zmešan sem bil. — Pa vendar sklenem, na zverino vstreliti, z upanjem, jo splašiti ali pa še celo raniti. Ker pa v svojem strahu še čakal nisem, da bi mi lev blizo

prišel, sem ga še le prav divjega naredil, in kar je mogel, je koračil proti meni. Bolj od straha kakor od uma gnan, poskušam uteči. Obrnem se, in — kadar se na to spomnim, me spreleti mrzla groza — malo stopinj pred mano stoji strašen krokodil, ki je grozovito svoje žrelo odpiral, da bi me požrl.

Mislite si, gospodje, kako mi je bilo! Za mano lev, pred mano krokodil, na levi deroča reka, na desni brezdno, v katerem so — kakor sem pozneje zvedel — najbolj strupene kače živele.

Ves omamljen, in tega mi ne more nihče zameriti — padem na tla. Vsaka misel, katero je moja duša še imeti mogla, je bila strašno pričakovanje, zdaj zobe ali pa kremplje divje zverine občutiti ali pa v žrelo krokodila smukniti. Pa kmalu zaslišim močan, a ves neznan glas. Komaj sem si upal glavo vzdigniti in se ozreti, in kaj mislite? V svoje neizrečeno veselje vidim, da je lev v slepi jezi, s katero se je v mene zakadil, na tistem kraji, kjer sem na tla padel, krokodilu čez mene v žrelo skočil. Glava enega je tičala zdaj v žrelu družega, in prizadevala sta si na vso moč, da se eden družega znebita. Ravno o pravem času sem še po konci skočil, izderem svoj nož in ko bi trenil, odrežem levu glavo, tako da je njegov život

poleg mene telebnil na tla. — Potem sem z debelim koncem puške levovo glavo še globlje v krokodilovo žrelo porinil, ki je zdaj žalostno poginil.

Kmalu potem, ko sem ta dva strašna sovražnika premagal, pride moj prijatelj pogledat, zakaj sem zadaj ostal.

Srečo sva eden drugemu voščila in potem krokodila zmerila, ki je bil ravno štirideset črevljev in sedem palcev dolg.

Ko sva poglavarju to povedala, je poslal voz z ljudmi in ukazal obe zverini domu pripeljati. Iz levove kože mi je nek ondotni krznar mošnje za tobak naredil, katerih sem nekatere med svoje prijatelje razdelil. Krokodilovo kožo so pa po navadi našopali in jo v nekem muzeji na ogled postavili.

Drugi prigodek.

Leta 1776 sem šel v mesto Portsmouth na angleško vojno barko, ki je imela sto kanonov in štirinajst sto vojakov, plula je v Ameriko. Na vožnji čez morje se nam ni nič posebnega primerilo. Ko smo bili kakih tri sto milj od reke svetega Lovrenca, prileti naša barka s strašno močjo na nekaj. Zdelo se nam je, da je skala. Vrgli smo svinec v morje, pa dasi je prišel že pet sto sežnjev globoko, vendar še ni bilo dna. Najbolj čudno

se nam je pa zdelo in razumeti nismo mogli, da smo veslo izgubili in da so se nam vsa naša vesla polomila. Dva sta tudi v morje padla. Eden mornarjev, ki je imel ravno z velikim jadrom opraviti, je odletel najmenj tri ure daleč, preden je v morje padel. Rešil je pa srečno vendar s tem svoje življenje, da je, leteč v višavi, veliko morsko gos za rep vjel, katera ga ni samo obvarovala, da ni močno v vodo padel, temveč priložnost mu je dala, jo okobaliti in na njenem hrbtu tako dolgo plavati, da smo ga mogli spet na barko vzeti. Kako močno se je barka zadela, kaže to, da so vsi ljudje s svojimi glavami v strop barke prileteli. Tu se mi je zgodilo, da je moja glava tako v strop priletela, da mi je bila globoko v želodec potisnena in več mesecev je preteklo, preden sem jo spet na pravo mesto spravil. Še smo se vsi čudili in smo zmešani bili, kar se velikanski morski som prikaže, kateri se je na vrhu morja na solncu grel in bil zaspal. Zdaj smo zvedeli, pri čem da smo. Pošasti je bilo tako malo všeč, da smo jo z barko v njenem pokoji motili, da ni samo s svojim repom ograjo barke razdrobila, ampak je ob enem tudi sidro (maček) s svojimi zobmi prijela in našo barko najmenj šestdeset ur daleč vlekla. Bog vé, kam bi bili prišli, če bi se ne bilo v našo srečo sidro vtrgalo.

Tako je som našo barko izgubil, mi smo bili pa ob sidro. Ko smo pa šest mesecev potem v Evropo nazaj se je peljali, smo našli taistega soma skoro na ravno tistem mestu mrtvega po morji plavati, in ne lažem se, ako rečem, da je bil pol ure dolg. Ker nismo mogli celega na barko vzeti, smo mu samo glavo odsekali, in kdo popiše naše veselje, ko smo ne le sidro, ampak tudi čez štirideset sežnjev dolgo vrv v njegovem otlem zobu našli! To je bilo edino, kar se nam je posebnega na tej poti primerilo.

Tretji prigodek.

Enkrat bi bil kmalu v Srednjem morji utonil. Kopal sem se namreč necega dne popoldne poleti blizo mesta Marseille v morji, kar ugledam veliko ribo z odprtim gobcem silno urno proti meni plavati. Tu ni bilo nič muditi se, uiti pa tudi ni bilo mogoče. Brez odloga se, kolikor mi je bilo mogoče, vkup stisnem. Tako skupej stisnen smuknem ravno med njenimi zobmi naravnost v njen želodec. Vsak si more misliti, da sem tukaj v temoti tičal, pa vendar na gorkem. Ker sem pa začel ribo počaši v želodcu tiščati, bi se me bila gotovo rada znebila. Ker sem imel dosti prostora, sem ji z brcanjem in suvanjem kaj nagajal. Nič ji pa ni bolj

nagajalo, kakor kadar sem svoje noge prav urno premikal, ko sem poskušal poljski plesati. Strašno, strašno je zakričala in se skoro navpik s polovico svojega života iz vode vzdignila. S tem si pa drugega nič ni pomagala, kakor da so jo mornarji, ki so se ravno memo peljali, zagledali in kmalu potem z ostmi umorili. Ko jo na barko potegnejo, so se posvetovali, kako bi jo razrezali, da bi več masti dobili. Slišal sem ta pogovor in ker tudi laško umem, sem bil v neizrečenem strahu, da bi tudi mene z nožem ne zadeli. Zato se v sredo želodca postavim, kjer je bilo za več ko 12 ljudij prostora, ker sem si mogel misliti, da jo bodo najprvo pri koncu začeli dreti. Kmalu sem se pa bati nehal, ko so jo začeli na vampu rezati. Koj ko je nekoliko svetlobe do mene prišlo, sem zavpil iz celega grla, kako rad bi gospode poznal in videl, ki me bodo iz ribe rešili, v kateri mi je bilo skoro poginiti. Ni mi mogoče opisati, kako so se čudili, ko človeški glas začujejo iz ribe. Še bolj so se pa zavzeli, ko so popolnoma nazega človeka iz ribe priti videli.

Ko sem nekoliko jedel in pil in se v morji opral, plavam po svojo obleko, katero sem na bregu tako našel, kakor sem jo pustil. Po svoji pameti sem bil kake tri ure v želodci ribe zaprt.

Četrty prigodek.

Angleška barka me je imela v Ameriko prepeljati. Ko smo bili kakih šest tednov na morji, je zletela barka z vsem, kar je na nji bilo, ker je bila s smodnikom obložena, ki se je menda vnel, v višavo. Ko sem tako nekaj časa omamljen med zemljo in nebom plaval, padem v morje. Našel sem nekaj trdega pod sabo in ko sem bolj natanko pogledal, spoznam, da sem na morskem somu. Ko sem nanj priletel, ga nisem prav nič v njegovem pokoji motil. Bil je kakor mrtev. To sem kmalu sebi v prid obrnil. Snel sem verižico, na kateri sem navadno svojo uro nosil, z vrata, obrzdam ž njo soma in ga dobim tako v svojo last. Kmalu se je zbudil. Trdno sem prijel vajeti, ga zbodem za ostrogami, katerim se je kakor dober konj vdal, in je dirjal zdaj kakor blisk po valovih. Od daleč sem ugledal silno veliko barko na morji. V nekih urah sem jo došel, pa tako je bila visoko, da vojaki, ki so bili na nji na straži, mojega glasú zaslišali niso, če sem še tako močno kričal. Z znamenji sem jim hotel naznaniti. Pa tudi to ni nič pomagalo. Ves dan sem se že ob barki vozil, pa še nisem do njenega konca prišel in niso me ne videli ne slišali.

Mornarji, ki so bili na tej barki, so morali biti velikani iz kakega neznanega dela sveta. Ne upam se jih popisati, ker bi mi, če bi vam tudi golo resnico povedal, ne verjeli.

Nazadnje me zagledajo. Pa komaj me opazi vojak, ki je bil na straži, kar prime poleg sebe stoječ top, pomeri in streli na mene. V mojo srečo ni zadel ne mene ne moje ljube ribe, pa krogla je vendar nad mano v morje žvižgala.

Vsak človek ve, da nisem strahljivec. Pa kaj bi mi pomagalo, če bi bil srčen kakor Štempihar? — Prav nič ne! Razen svoje sablje, ki sem jo imel vedno sabo, nisem imel nobenega drugega orožja, da bi pa ti Golijati s topovi na mene streljali, mi je bilo moje življenje preljubo. Storil sem tedaj urno sklep, poženem svojo ribo proti dnu, in vsa vesela, da je spet v svojo domačijo prišla, je smuknila z mano v dno morja.

Že več ur sem vedno navpik se doli peljal in še vedno so žvižgale krogle velikanske barke okrog mene; pa tako srečna sva bila, da ni nobena naji zadela. Pa druga mi je žugala. Ko je bil namreč moj morski konj ves v svoji domačiji, je postal tako divji, da mi je skoro ušel. Da bi ga ukrotil, mu zabodem ostroge tako globoko v strani, da mu je kri curkoma tekla. Pa še bolj sem ga razkačil in vse moči mi je bilo treba napeti

da sem ga vkrotil. Nazadnje so mi vendar ostroge pomagale. Ker je toliko krvi zgubil, je začel slabeti in vkrotil se je. Dve veliki, z mazilom namazani obkladi sem mu položil na rane, da bi vse krvi ne zgubil in toliko mirneje sem šel dalje proti dnu, ker tudi krogel ni bilo več čutiti.

Četrto uro je začelo doli pod mano bolj in bolj svitlo prihajati, in to, kar čez nekaj minut zagledam, je bilo tako čudno, da vse svoje žive dni ne bom pozabil. Prišel sem namreč do glažovnatih tal, ki so bile obnebje spodnjega sveta in so ločile morje od krajev, v katerih so bili prebivalci. Zakaj morske device, katere tukaj doli stanujejo, te zapeljive stvari, morejo nekaj časa v vodi živeti, večkrat pa vendar na suhem živé in imajo prav vročo kri.

Skozi ta tla se je videlo, kakor skozi zrak in pod njimi sem videl tako lepo in obilo prirodo, kakor se more le v kakih bukvah brati. Da je res kaj tacega na svetu, bi si ne bil nikoli sanjati dal in tukaj sem vendar vse v resnici videl.

Stopim s svojega morskega konja, ga privežem h kolu in iščem vrat v lepi vrt. Dolgo jih nisem mogel najti; nazadnje me pa zagleda ena lepih devic, potiplje z lepim prstom na glažovnato steno, in ne da bi bil videl, kako se je zgodilo, se odpró vrata

naglo in notri sem bil; ne ene kapljice morja ni šlo skozi.

Prijazno in prilizovaje mi poda zala devica roko in mi obljubi, me povsod voditi, in vsa bogastva in zaklade tega kraljestva pokazati.

Najprvo so videle moje oči dolgo vrsto poslopij; silno velika so bila in zdelo se mi je, da so to hrami. In to so bili tudi. Tukaj so bile namreč vse reči, ki so se v sto- in stoletjih vtopile, skrbno spravljene, da bi se, ako bi njih gospodarji se kdaj oglasili, istim zopet nazaj dale. Vse je bilo z imenom nekdanjega lastnika zaznamovano, in reči smem, da ima marsikdo, ki je na zemlji berač, tu doli velika bogastva. Tudi imé svoje rodovine sem našel tu zapisano. Ogledal sem vse tu shranjene naše reči, in rad bi bil vzel marsikaj, najrajši pa vse seboj; ali kako bi bil to seboj spravil? Shranil sem samo eno škatljico z lepimi démanti, ki niso bili dosti drobnejši kakor kurja jajca. Čuvaj ni nič rekel zoper to. Dal si je pismo narediti, v katerem sem mu potrdil, kar sem prejel.

Ko sva zopet na prosto prišla, nama pride cel roj družih morskih devic naproti. Ko so mene zagledale, so padle po meni, me vzamejo moji zali tovaršici, katera pa ni bila nič lepša kakor vsaka izmed njih. Šel sem zdaj iz ene roke v drugo; objemale

so me in stiskale ter vpile: „Ostani pri meni, ne, pri meni, lepi fante! — Bodi moj mož!“

Bog ve, če bi me ne bile nazadnje na kosce raztrgale, da bi vsaka kaj od mene imela; pa v mojo srečo mi je moja tovaršica pomagala. Rekla jim je, da ima ona največjo pravico do mene, in res so kmalu odjenjale. Rekla mi je zdaj, da naj popolnoma pri nji ostanem. Pa kakor je znala sladko prositi, je vendar nisem hotel ubogati. Nikakor se nisem mogel premagati, za vselej od meni podobnih ljudi ločen ostati. Obljubil sem pa, saj osem dni ostati.

Prav vesele dni sem imel v teh neznanih prostorih, kamor je marsikater umrjoč prišel, katerih pa razen mene še nobeden ni zapustil. Letal sem brez pameti od veselja, kakor metulj.

Ko mi je moja lepa prijateljica marsikaj o njenem rodu povedala in mi vse pokazala, kar je bilo tu videti, mi je še enkrat rekla, naj pri nji ostanem. Vse, kar mi je pokazala, me je vabilo, ondi ostati. Kdo je na zemlji, kateri bi ne jedel slastne reči in bi ne živel v miru, mesto da bi se trudil na zemlji? Ne vem, kaj bi bil izvolil, če bi ne bil čutil, da me nekaj na prsih tišči. Huje in huje me je tiščalo, in kmalu sem vedel, od kod to pride. Spoznal sem namreč, da mi ondotni zrak ne ugaja. Dosihmal sem izhajal

še s tistim, ki sem ga bil seboj prinesel; pa to, kar sem ga še imel, je šlo h koncu, in zadušil bi se bil, če bi se bil le še petnajst minut ondi mudil.

Povedal sem to svoji prijateljici in sem jo lepo prosil, naj mi takoj neznana vrata odpre, ako noče, da bi brez sape in koj mrtev pred njo ne padel. Da bi jo lažje pripravil mi mojo željo spolniti, ji obljubim, koj ko mi bo mogoče, se k nji nazaj vrniti, in potem pa tudi polno barko zemeljskega zraka seboj pripeljati, da mi bo mogoče vsaj eno leto pri nji ostati. „Ako ni drugač, da se morava ločiti“, je rekla zala devica, „se pa vrni! pa ne pozabi, predragi Kljukec, da je v globočini morja srce, ki za tebe gorí. Pridi k meni nazaj, kadar se ti poljubi in z veseljem te bom sprejela!“ Ali te sladke besede me niso mogle zadržavati. Poslovim se uljudno od môrskih devic in od svoje prijateljice, koja me še do meje spremi.

Ko spet v morje pridem, sem našel svojega soma še na tistem mestu, kamor sem ga bil privezal. Ali uboga žival se mi je skoro popolnoma posušila, ker ni imela dosti živeža, jaz pa vsega v obilnosti. K sreči mi je moja lepa devica bisago do vrha napolnila; zvesto sem te dari s svojim tovarišem delil in veselje sem imel videti, kako je že drugi dan spet tako okrogel bil, kakor poprej.

Dosti urneje sva plavala proti vrhu, kakor proti dnu. Pa bolje bi bilo morebiti, če bi bila nekoliko ur pozneje na vrh prišla. Komaj sem se namreč spet s čistim zrakom nekoliko oživel, kar zagledam barko polno vojakov, katere sem koj za morske tolovaje spoznal. Spoznal sem to radi tega hitro, ker je najmanj 50 vatlov široko in dolgo krvavo rudeče bandero z barke vihralo, kakor če bi se bili veselili, kri prelivati.

Tolovaji menda niso dobro videli, ali so pa dalekovid zgubili, poklicali so namreč mene in pa mojega soma, ne vem koga, kakor sovražno barko, in terjali, da naj bandero svoje dežele nategnem ali pa jadra zavežem. Se vé, da nisem mogel ne tega ne onega storiti; pa tolovaji na to niso prav nič gledali; ko nisem koj njih volje spolnil, so začeli na mene streljati. Pa to mi ni poguma vzelo. Videl sem, da bi, ako bi me premagali, gotovo umreti moral, in če bi se mi to ne zgodilo, bi me s sabo v sužnost odpeljali. Sklenil sem tedaj, rajši kot pravi junak umreti nego se kot sužnik v žareče puščave afrikanse odpeljati dati.

Za boj na življenje in smrt pripravljen spodbodem svojega soma krepko z ostrogami, da se je ves divji na tolovajsko barko zagnal. Urno se je obrnila, da bi iz cele strani v mene streljala, pa enako urno in še urneje

sem tudi jaz svojega konja obrnil, tako da sem 15 ali 20 sežnjev blizo barke prišel, katero so tolovaji oropali in k svoji barki privezali. To sem ročno v svoj prid obrnil in skočim na njo. Soma sem še enkrat dobro z ostrogami sunil tako, da je nekaj zavoljo tega, nekaj zavoljo krogel tolovajske barke, ki so ga zadevale, ves zdivjan na barko planil s široko raztegnenim gobcem. Tako sva jaz in moj tovariš tolovaje od dveh strani prijela. Bojevali smo se več ur in nazadnje sva bila tako srečna, sovražnika v dno morja pognati. To bi bil že prej lahko storil, če bi bil hotel. Pa v začetku sem le tolovaje s strelom pozdravljal. Z eno roko sem basal kanon in streljal, z drugo sem pa veslal, tako da sem barko zdaj na to, zdaj na ono stran obračal. Pa pri vsem tem nisem mogel kaj sovražniku. Tudi on se je dobro sukal. Prizadeval si je, mojo barko s kaveljni k sebi potegniti in če bi se mu bilo posrečilo, bi bil jaz moral omagati; pa tega mu nisem pustil. Pri vsem tem se mi je pa ta reč predolga zdela. Skočil sem tedaj na površje svoje barke, izderem veliko veslo in začnem po tolovajih tako neusmiljeno mahati, da so, ker se niso mogli ne varovati ne rešiti, kmalu vsi zmešani bili in niso mogli več barke tako ročno sukati, kakor prej. To si je moj som v svoj prid obrnil in šop! — naenkrat

je imel ves sprednji del sovražnikove barke v svojem gobcu. Skoro v istem hipu mahnem še enkrat ves razdivjan po barki in jo prekoljem čez pol, da je kmalu potem eno polovico moj som požrl, druga se je pa o strašnem vpitju tolovajev v dno morja pogreznila. Brez usmiljenja sem jih videl vtoniti. Pa ni dolgo trajalo, da se je vendar srce v mojih prsih omečilo, ko sem zdaj tu, zdaj tam videl človeka glavo iz morja pomoleti in z vzdignjenimi rokami prositi: „Oh, gospod Kljukec, usmilite se nas, rešite nas!“

Polovil sem jih, ki so po morji plavali in božja previdnost je tako ravnala, da vseh tolovajev ne eden ni rešen bil, onih pa, ki so na vjeti barki bili, ne eden ni ob življenje prišel.

Rešeni smo bili res, pa samo za kratek čas. Brez živeža smo namreč na oteti barki bili. Tolovaji so vse na svojo barko preložili in je ž njimi vtonilo. Tudi so tolovaji v tej barki veliko veslo razstrelili, in plavala je torej kakor poleno v vetru po morskih valovih. Ostal nam je pa vendar še moj zvesti som. Tolažil sem tedaj rešene, rekoč, naj me le tu čakajo, kjer so zdaj, da jih bom mogel zopet najti, ker bom urno k prvemu mestu jezdaril po barko, da nas bo rešila.

Podam se tudi res koj na pot, pa že drugo jutro v svojo žalost in s strahom

vidim, da moj som bolj in bolj počasi plava in kmalu se prepričam, da mora bolan biti. Skrbno mu potipljem žilo in spoznam, da ga vročina zelo kuha. Bal sem se, da mi bo smrt zvestega soma vzela in nič nisem mudil, mu kaj dati, kar bi mu želodec izčistilo. Pa prepozno je bilo. Požrta barka je obležala mojemu tovarišu v želodcu in ga silno tiščala. Prepričalo me je tudi otlo mrmranje, ki sem ga iz ribe slišal, da požrti tolovaji še živé, ali pa, da niso vsi poginili. Posamezne besede, katere sem slišal, ali saj slišati mislil, so mi dale misel v glavo, da imajo grdeži namen, ali pa, da so že začeli si pot iz svoje ječe nadelavati. Kaj tacega pa je moralo mojemu somu bolj nevarno biti, kakor zobje, ki jih majhni otroci dobivajo. Nazadnje se na stran vleže in s silnim vzdihljejem izdihne svoje veliko življenje.

Kaj mi je bilo zdaj početi? Svoje žive dni še nisem bil v taki zadregi. — Daleč in daleč ni bilo družega kakor nebo in morje, jaz pa v sredi čisto sam z mrtvim morskim somom.

Pa tudi zdaj me moja pamet ne zapusti. Ali nisem vedel, da ima moj som polovico barke v svojem želodcu in ostanki te barke niso bili v stanu, me rešiti?

Srčno se lotim dela, odprem svoj pipec in prerežem vamp svojemu tovarišu. Nevar-

nost boja, ki bi ga bil imel z vjetimi tolovaji prestat, se mi zdaj ni velika zdelo. Kdor ima junaško srce, tudi nikoli sovražnikov ne šteje. Pogumnost in srčnost pa tudi svoje plačilo dobi. Ko sem na eni strani v somov vamp lezel, so si na drugi strani tolovaji ž njega pot naredili. Zadeli se nismo tedaj. Videl sem namreč ravno poslednjega skozi luknjo lezti, ko sem glavo skozi svojo pomolil, da bi se, kakor umen vojak, ozrl. Tako sem dobil srečno zaklade v svojo last, po katerih sem hrepenel in poslužil sem se jih tudi takoj. Načrt za to sem si že prej naredil in brez odloga sem ga izgotovil. Naredil sem si namreč mašino za letanje. Zakaj samo tako mi je bilo mogoče, urno in srečno na suho priti. Ker sem znal plavati, kakor malokdo, mi je ta umetnost prvo misel v glavo dala. Prav zložno sem sedel na širokem jermenu v sredi mašine, katero sem, kakor je bilo treba, ali nižje ali višje, na desno ali na levo, naprej ali nazaj lahko pognal. Tako sem letel tudi urno kakor lastovka v višavo. Najprvo sem hotel visoko v oblake se vzdigniti, da bi videl, kje in kam bi se najbolj varno doli spustil. Bil sem že blizu lune, kar me zadene nepričakovana nesreča. Ko sem namreč v drugo sapo prišel, sem menda pozabil perute svoje mašine prav naravnati. Veter se je v perute vjel tako, da jih nisem

mogel več voditi in vrtinec me je gonil po višavi, kakor slabo peresce. Resnično vam moram reči, da sem še v vseh zaprekah svojega življenja svojo glavo obdržal, pa tukaj je nisem mogel. V glavi se mi je zmešalo. Čutil sem kakor v težkih sanjah, da padam; ali bom pa v morje ali na suho padel, nisem mogel razločiti. In kdo bi bil pa tudi razločiti mogel?

Ko sem se iz svoje omame zavedel, sem ležal na mehki postelji, ki je bila na solnce postavljena in dobra sreča me je na njo položila. Vesel skočim iz nje, tečem k morji in pošljem brez odloga barko k zapuščenim svojim tovarišem. Vsi se rešijo in par tednov pozneje pridem srečno v južno Ameriko.

Peti prigodek.

Ko sem bil še na Turškem, sem si večkrat v barčici po morji kratek čas delal. Celo veliko turško mesto in Sultanov grad sem videl. Nekega jutra, ko lepoto in jasnost obnebja ogledujem, zagledam nekaj v višavi, kar je bilo kakor gosje jajce veliko. Še nekaj družega je v tej reči doli viselo. Kar vzamem svojo najboljšo in najdaljšo puško, brez katere nisem šel nikoli od doma, jo nabašem s kroglo in jo izstrelim v okroglo reč. Pa zastonj. Še drugič strelim z dvema kroglama, pa tudi zdaj nič ne opravim. Še le ko tretjič

vstrelim s štirimi ali petimi krogli, naredim na eni strani luknjo in pripravim reč na zemljo. Mislite si, kako sem se čudil, ko je lep pozlačen voz, ki je na silno velikem balonu visel, kakih dvanajst komolcev od mene poleg moje barke padel. V vozu je sedel mož in polovica ovce, ki je bila kakor pečena. Ko se je moje čudenje nekoliko vleglo, sem obstopil voz in moža s svojimi ljudmi.

Možu, ki je bil Francoz, ste viseli iz vsakega žepa po dve silno lepi verižici od ure z lepimi velikimi kamniči, na katerih so bili gospodje in gospé naslikani. Iz vsake luknje za gombe (knofe) mu je visela zlata svetinja, najmanj sto cekinov vredna, in na vsakem prstu je imel demantov prstan. V hlačah in suknji je imel polne mošnje cekinov. Moj Bog, sem si mislil, ta človek je moral človeškemu rodu silno veliko dobrot skazati, da je s tako mnogimi darovi obložen. Pa pri vsem tem je bil vendar zdaj tako preplašen, da ni besedice ziniti mogel. Čez dolgo časa se zopet zavé in pové mi tole: „Te vožnje nad zemljo sicer nisem s svojo glavo in učnostjo iznašel, pa vendar sem imel srce, se v višave spustiti. Pred kakimi sedmimi ali osmimi dnevi — pozabil sem že prav kdaj — se vzdignem na Angleškem in vzamem ovco seboj, da bi na tisoče zijalom čudne reči kazal. V mojo nesrečo se prevrže veter

deset minut potem, ko sem se vzdignil, in namesto da bi me bil tjà nesel, kjer sem se hotel zopet na zemljo spustiti, me je zagnal nad morje, kjer sem menda tudi celi čas v neizrečeni višavi visel. Dobro je bilo, da z ovco nisem mogel komedij začeti, kajti tretji dan me je taka lakota nagnala, da sem moral ovco zaklati. Ko sem bil takrat tako neskončno visoko nad luno in čez šestnajst ur pozneje nazadnje tako blizu solnca prišel, da sem si obrvi osmodil, sem položil mrtvo ovco potem, ko sem jo bil iz kože djal, na tisto mesto voza, kjer je bilo solnce najmočnejše, ali z drugimi besedami, kjer balon ni sence delal. Tako je bila v pol ure pečena. S to pečenko sem se ves čas živil.“

Tu mož neha govoriti in zdelo se mi je, da je reči okrog sebe ogledoval. Ko sem mu povedal, da je grad tu pred nami Sultanov in da je to mesto glavno mesto Turčije, se je silno, silno vstrašil, ker je mislil, da je kje druge. „Da sem tako daleč letel“, je rekel, „pride od tod, ker se mi je odtrgala v balonu vrv, s katero sem ga vladal. Ako bi ne bili vi v balon vstrelili in ga raztrgali, bi bil menda kakor turški prorok Mahomed visel do sodnega dné med nebom in zemljo.“ — Voz je dal potem veslarju, ki je barko vodil. Ovco je vrgel v morje, balon se je pa, ko je na zemljo padel, raztrgal na drobne kosce.

Šesti prigodek.

Ker imam še priložnost, gospodje, en poliček izprazniti, je rekel Kljukec, ko je svoj peti prigodek končal, vam bom še nekaj povedal, kar se mi je zgodilo par mesecev prej, preden sem se vrnil v Evropo; nazadnje še nekaj družega.

Sultan me je poslal v Egiptet po velicih opravilih, ki so bila pa taka, da so morala večno skrivna ostati. Z veliko častjo in z mnogimi služabniki sem potoval po suhem. S potoma sem imel priložnost, še več prav pridnih služabnikov dobiti. Ko sem bil namreč komaj par milj od Sultanovega mesta, zagledam majhnega, drobnega človeka prav urno čez polje teči, in vendar je imel možiček na vsaki nogi najmanj petdeset funtov svinca privezanega. Čudil sem se mu in ga pokličem: „Kam, kam tako urno, prijatelj? in zakaj si otežuješ svoje noge tako?“ — Odgovori mi: „Pred pol ure sem šel z Dunaja, kjer sem pri imenitni gospôdi služil, pa sem slovo vzela. V turško mesto sem se namenil, službe iskat. Ker mi pa zdaj ni več treba tako urno teči, sem si svinca na noge navezal.“ — Dopadel mi je ta človek. Vprašal sem ga, ali hoče meni služiti. Rekel je, da. Šli smo dalje in prišli smo v marsikatero mesto in v marsikatero deželo. Ne daleč od poti na travniku

je ležal nek človek tako tiho, kakor da bi bil spal. Tiščal je le svoje uho tako pazljivo na zemljo, kakor če bi bil hotel peklenške prebivalce poslušati. „Kaj poslušáš, prijatelj?“ „Iz dolgega časa poslušam travo, kako rase.“ — „Ali pa znaš to?“ — „O, to je mala reč!“ — „Pojdi tedaj k meni v službo, prijatelj, kdo vé, kaj bo včasih pri meni poslušati treba!“ Poskočil je in šel z mano. Ne daleč od ondi je stal na griču z namerjeno puško lovec in je streljal v višavo. — „Bog daj srečo, Bog daj srečo, gospod lovec! Kaj pa streljaš, ko ni ničesar videti?“ — „O, poskušam samo to novo puško. Na vrhu zvonika sv. Štefana na Dunaji je sedel vrabec, vstrelil sem ga ravnokar.“ Kdor vé, kakšen prijatelj lovstva da sem, se ne bo čudil, da sem korenjaškega lovca kar objel. Da sem si vse prizadejal, tudi tega v službo vzeti, si vsak lahko misli. Šli smo potem skozi marsikatero mesto in pridemo nazadnje mimo Libanonske gore. Tu je stal pred velikim cedrovim gozdom čvrst korenjak, ki je vlekel vrv, okrog celega gozda ovito. — „Kaj vlečeš, prijatelj?“ ga vprašam. — „O, lesá za poslopje bi imel domu spraviti. Pozabil sem pa sekiro doma. Pomagati si moram, kakor gré.“ — Ko je to izgovoril, je potegnil z enim potegljejem cel gozd, eno miljo velik, kakor bilko pred mojimi očmi na tla. Vsak si vé, kaj sem

storil. Ne bil bi ga spustil tega tiča za nič ne. Ko smo potem počasi v egiptovsko deželo prišli, je nastal tak vihar, da sem se bal, da bom z vsemi svojimi konji, vozovi in služabniki v višavo zletel. Na levo naše poti je stalo sedem mlinov na sapo po vrsti, katerih lopate so se tako naglo okrog vretén vrtele, kakor vreteno najurneje predíce. Ne daleč od ondi je stal na desni strani silno širok človek, ki je tiščal s kazalcem svojo desno nosnico. Ko nas je v taki sili in takem viharji cápati videl, se je na pol obrnil in nas je tako ponižno pozdravil, kakor vojak svojega generala. Naenkrat ni bilo nobene sapice več čutiti in vsi mlini so se vstavili. Ves začuden nad tem zavpijem: „Kaj je? Ali imaš vruga v sebi ali si sam vrug?“ — „Ne zamerite, žlahtni gospod!“ mi odgovori, „drugega ni nič, kakor svojemu gospodarju, tam mlinarju, sem malo sapice delal. Da bi ne bil vseh sedem mlinov prekucnil, sem moral eno nosnico zatisniti.“ — Ej, ta človek je nekaj vreden, sem si mislil na tihem. Ta se bo dal porabiti, kedar enkrat domu prideš in ti sape zmanjka, ko bodeš vse te čudne reči pripovedoval, ki so se ti na potovanji na suhem in po vodi primerile. Kmalu sva se vdinjala. Pustil je mline in z mano šel.

Ravno čas je bilo zdaj v Kahiro priti. Takoj, ko svoje opravke ondi opravim, vse

svoje, razun novo vdinjanih, izpustim in se nazaj vrnem. Ko je bilo vreme silno prijetno in imenitna reka Nil kaj lepa, sem barko najel in se po vodi v Aleksandrijo peljal. Dva dni je šlo vse po sreči. Gotovo ste že večkrat o povodnjih slišali, katere Nil vsako leto naredi. Tretji dan je začel Nil kaj silno rasti in četrti dan je bila vsa deželna na levo in desno več ur daleč pod vodo. Peti dan po solnčnem zahodu se zaplete moja barka naenkrat v nekaj, kar sem za grmovje smatral. Ko se prihodnje jutro zdaní, vidim se obdanega od vseh strani od mandeljnovega drevja, ki je bilo polno zrelih, sladkih mandeljnov. Ko vrstico vržemo, vidimo, da smo najmanj šestdeset komolcev nad zemljo in da ni mogoče ne naprej ne nazaj iti. Okoli osme ali devete ure, toliko je moralo biti, kakor sem na solncu poznal, vstane naenkrat vihar, kateri našo barko vso na jedno stran nagne. Vodo zajame in se potopi in ne slišal ne videl nisem dolgo nič o nji, kakor bode te takoj slišali. V našo srečo smo se vsi oteli, namreč osem mož in dva fanta, ker smo zlezli med veje dreves. Tu smo ostali tri dni in smo se samo z mandeljni živili. Pijače nam ni manjkalo. Čez tri tedne po naši nesreči je voda zopet tako urno upala, kakor je narasla, in šestindvajseti dan smo bili zopet na zemlji. Naša barka je bila prva,

ki smo jo zagledali. Kakih dve sto stopinj od ondi je bila, kjer se je vtopila. Ko smo vse, česar smo potrebovali, na solnci posušili in seboj vzeli, šli smo zopet ceste iskat, ki smo jo zgrešili. Kakor sem natanko preudaril, nas je voda kakih sto in petdeset milj čez vrte in njive zanesla. Čez sedem dni prišli smo do Nila, ki je zdaj zopet v svoji strugi tekkel, in povedali smo poglavarju, kako se nam je godilo. Ta nam je dal prijazno vsega, česar smo potrebovali in peljati nas je dal s svojo barko. V šestih dneh smo prišli v Aleksandrijo, od koder smo se na Turško prepeljali. Sultan me je prav milostljivo sprejel in še celó svoje žene mi je pokazal, česar še nikomur pred mano ni storil.

Pri Sultanu sem, kar sem se iz Egipta vrnil, vse in vse veljal. Ni mu bilo mogoče brez mene živeti, in vsaki dan sem moral pri njem kositi in večerjati. Reči vam moram, gospodje, da ima turški cesar najboljše jedi med vsemi drugimi. Pijač pa nima, ker Mohamedova postava, kakor je znano, prepoveduje Turkom vino. Očitno tedaj ne pije nihče vina. Kar se ne zgodi očitno, zgodi se vendar časih na skrivnem. In vkljub prepovedi vé vendar marsikteri Turek tako dobro, kakor marsikdo pri nas, kako se kozarec

dobrega vina prileže. In to je tudi Sultan vedel. Pri kosilu in večerji ni dobil nihče vina povohati. Po jedi je pa Sultana navadno steklenica dobrega vina v njegovi stanici čakala. Enkrat mi pomigne skrivaj, da naj grem ž njim. Ko sva bila sama, vzame iz omarice steklenico ter reče: „Kljukec, vem, da se vi kristijani na kozarec dobrega vina dobro umete. Tu imam še eno samo steklenico Tokajca. Tacega še nikoli v svojem življenji niste pili.“ — Potem natoči meni in sebi in trčiva. — „No, kaj pravite? Jelite, da je roba?“ — „Vince je dobro, mogočni gospod“, mu odgovorim, „pa če mi ne zamerite, vam moram povedati, da sem na Dunaji dosti bolje pil. Saperlot! Če bi tega vi pili!“ — „Prijatelj Kljukec, poznam vas kot poštenega moža, pa nemogoče je, da bi kak drug Tokajec bolji bil. Zakaj dobil sem že davno samo to steklenico od nekega ogerskega grofa, ki mi ga ni mogel prehvaliti.“ — „Kaj še, gospod Sultan! Tokajec in Tokajec, to je razloček. Gospodje Ogri se ne prehité s posebnimi darovi. Kaj stavite in pripravim vam v eni uri po ravnem poti iz cesarskega hrama steklenico Tokajca, ki se bo drugač obrisal.“ — „Kljukec, mislim, da bledete.“ — „Ne bledem. Naravnost iz cesarskega hrama vam pripravim v eni uri steklenico Tokajca, pred katerim naj se ta cviček skrije.“ —

„Ključec, Ključec, za norca me hočete imeti; to vam pa prepovem. Poznam vas sicer kot resničnega moža, pa zdaj si moram vendar misliti, da otrobe vežete.“ — „Eh, kaj to, gospod Sultan. Saj se dá poskusiti to. Ako ne spolnim svoje besede — saj veste kako vsako laž sovražim — mi velite glavo odsekati. Pa moja glava ni zeljnata glava. Kaj pa nasproti postavite?“ „Tu je moja roka. Držal vas bom za besedo; kajti za norca imeti se tudi svojemu najljubšemu prijatelju ne pustim. Ako mi ne pripravite do štirih steklenice Tokajca, vam bo brez milosti odletela glava. Ako pa svojo obljubo spolnite, si smete iz mojega zaklada vzeti toliko zlata, srebra, biserov in žlahtnih kamnov, kolikor jih najmočnejši človek more nesti.“ — „To je pa že prijetno za uho“, odgovorim jaz, prosim za pero in črnilo in pišem čuvaju cesarskih vin Terezije to-le pisemce:

„Gospod! ker mi je dobro znano, da imate v hramu to kajsko vino, mi ne zamerite, ker vas prosim po tem človeku, kateri vam to pisemce izroči, ga steklenico poslati, pa najboljšega. Stavil sem in za glavo mi gre. Če vam zamorem s čem vstreči, sem vedno pripravljen in ostanem i. t. d.“

Ker je bilo že pet minut čez tri, sem dal pisemce kar razpečučeno svojemu tekunu,

ki si je moral svinec z nog odvezati in jo brez odloga vrezati na Dunaj. Potem sva jaz in Sultan, boljšega vina pričakovaje, njegovo steklenico do dna izpraznila. Ura je bila četrť, pol, tri četrti in še ni bilo tekuna ne slišati ne videti. Začelo mi je že vroče prihajati; zakaj zdelo se mi je, da je Sultan že časih pogledoval po vrvici, da bi rablju pozvončkal. Dovolil mi je sicer še, malo na vrt iti se hladiti; pa šla sta za mano tudi dva služabnika, ki me nista pustila izpred oči. V tem strahu in ker je manjkalo le samo še pet minut do štirih, sem poslal urno po svojega poslušalca in strelca. Koj sta pišla, in poslušalec se mi je moral na zemljo vleči in poslušati, če tekun ne pride. Pa kako sem se vstrašil, ko mi pové, da tekun nekje daleč trdno spi in na vso moč smrči. Komaj strelec to sliši, kar steče na grič in se na prstih stoječ povsod ozira, in reče urno: „Pri moji ubogi duši! tam leži lenuh pod hrastom pri Belem Gradu in steklenica poleg njega. Počakaj, jaz te bom pošegečkal!“ — In to izgovorivši pomeri s svojo puško in vstrelil v vrh hrasta. Toča želoda, listja in vej pade na zaspanca, ga zbudi in prižene, ker se je sam bal, da je čas skoro zaspal; tekun je tako urno, da je še pol minute pred štirimi s steklenico in pismom prišel. To je bilo veselje! — Oj,

kako se je oblizoval Sultan! — „Ključec!“ je rekel, „ne smete mi zameriti, če to steklenico sam zase ohranim. Vi ste na Dunaji v večji milosti, kakor jaz! Še več jih bodete lahko dobili.“ To izgovorivši je zaprl steklenico v omaro, jo zaklenil, ključ saboj vzel in zakladniku pozvončkal. Oh kako mi je to lepo v ušesih zvonilo! — „Štavo vam moram plačati.“ Zakladniku, ki je prišel, reče: „Tukaj naj vzame moj prijatelj Ključec toliko iz mojega zaklada, kolikor more najmočnejši človek nesti!“ — Zakladnik se je pripognil gospodu noter do tal s svojim nosom, meni je pa Sultan roko prav bratovsko stresel in oba odpustil.

Lahko si mislite, da se nisem prav nič obotavljal storiti, kar mi je bilo rečeno. Poklical sem svojega močnega služabnika z njegovo vrvijo in sem šel v zaklad ž njim. Kar je moj močni sluga potem, ko je svojo culjo povezal, še ondi pustil, po to bi težko kdo izmed vas iti hotel. Naravnost proti morji sem hitel s svojo bero, najamem najmočnejšo barko, ki jo je bilo dobiti, in odrinem, dobro preskrbljen, da bi v varnost spravil, kar sem našel, predno se je kaj zopernega primerilo. Česar sem se bal, to se je zgodilo. Zakladnik je zakladnico do kraja odprto pustil — pa tudi treba ni bilo več jo še zapirati — teče kakor norec k Sultanu in

mu pove, kako sem po njegovih besedah vse storil. Lahko si mislite, kako je Sultan pisano gledal. Kmalo mu je bilo žal, da se je tako prehitel. Zapovedal je tedaj, koj z vsemi barkami za mano iti in mi povedati, da nisva tako stavila. Nisem bil še dve milj daleč, že zagledam vse Sultanove barke za mano, in reči moram, da se je moja glava, ki se je komaj vtrdila, zopet majati začela. Pa zdaj je bil moj vetrovec pri rokah. Rekel je: „Ne bojte se, žlahtni gospod!“ Stopil je potem na zadnji konec barke, tako da je imel eno nosnico proti turškim barkam, eno pa v naše jadre obrneno in je toliko vetra naredil, da niso le turške barke vse polomljene nazaj zagnane bile, ampak tudi, da je moja barka v kratkem na Laško prišla. Toda le malo tega bogastva je prišlo meni v prid, ker so me tolovaji čisto oropali.

Zdaj pa, gospodje, sem prav res že zaspan. Voščil jim je tedaj vsem lahko noč.

Sedmi prigodek.

Več večerov potem so Kljukca zopet prosili, svoje lepe in prijetne dogodke pripovedovati, pa zamán. Lepo navado je namreč imel, nič ne storiti, če se mu ni ljubilo. Nazadnje pa je prišel večer, po katerem so vsi tako hrepeneli. Sladko smehljanje je bilo gotovo znamenje, da jih bo Kljukec uslišal.

Gotovo ste slišali, kedaj je šel kapitan Pipež novih dežel iskat. Spremil sem ga, ne kot častnik, ampak kot prijatelj. Ko smo že precej daleč v severne kraje prišli, vzel sem svoj daljnogled in ogledoval reči, ki so bile okrog mene. Kake pol ure pred nami je plavala cela gora ledú, višje kakor jambori naše barke, na nji sem videl dva severna medveda, ki sta se, kakor sem videl, hudo ruvala. Obesil sem tedaj takoj svojo puško čez ramo in grem proti ledu; našel sem pa, ko sem vrh gore prišel, silno težavno in nevarno pot. Večkrat sem moral čez strašne prepade skočiti, na drugih mestih pa je bil led tako gladek kakor zrcalo, tako da sem vedno padal in vstajal. Vendar sem pa tako daleč prišel, da sem medveda doseči mogel, in videl sem tudi, da se nista ruvala, temveč le igrala. Preračunil sem že, koliko ste nju koži vredni, zakaj vsak je bil vsaj toliko velik kakor pitan vol; ko sem pa ravno hotel puško vanj pomeriti, mi izpodleti desna noga, padem znak in ob zavednost sem bil kake pol ure. Mislite si moj strah, ko sem se vzbudil in vidim, da se je jedna strašnih zverin na moj obraz obrnila in me ravno zgrabila za moje nove jerhaste hlače. Gorenji del mojega života je bil pod njenim trebuhom in moji nogi ste naprej moleli. Bog vé, kam bi me bila še zverina vlekla; pa izlekel

sem svoj pipec iz hlač, ta je bil, ki ga tukaj vidite, ga zaderem v njeno levo zadnjo taco in odrežem kar tri kremplje. Izpustila me je takoj s strašnim rjoventjem. Napel sem svojo puško, jo izprožim v ležečega medveda in padel je na led. Vstrelil sem sicer eno teh krvolokih zverin, zbudil sem pa tudi jih več tisoč, ki so v okolici na ledu spale. Vsi so jo kar proti meni pribrenkali. Časa nisem smel nič zgubiti. Zgubljen sem bil, ali pa mi je kaka hitra zvijača mogla v naglici pomagati. Dobil sem jo. V polovici časa, ki ga vajejen lovec potrebuje, da zajca na meh odere, slečem mrtvemu medvedu njegovo suknjo, se zavijem v njo in vtaknem svojo glavo ravno pod njegovo. Komaj sem to opravil, je bila že cela tropa okrog mene zbrana. Vroče in mraz mi je bilo v tem kožuhu. Pa zvijača mi je izšla popolnoma. Po vrsti so prišli, me ovohali in mislili so, da sem pravi medved, njih brat. Tudi mi ni nič manjkalo, kakor prava velikost, da bi bil ves njim enak. Pa več mladičev je bilo med njimi, ki niso bili dosti večji. Ko so vsi mene in truplo svojega ranjcega tovariša ovohali, smo se prav dobro sprijaznili. Tudi sem jih znal v vsem prav dobro posnemati, samo v mrmranji, rjoventji in ruvanji so me presegli. Dasiravno sem bil kakor medved, sem bil vendarle človek. Pre-

udarjati sem začel, kako bi zamogel to prijaznost v svoj prid obrniti.

Nek star zdravnik mi je nekdaj povedal, da v hrbtanec zabosti takoj umori. Sklenil sem tedaj to poskusiti. Vzel sem v roko svoj nož in ga porinem največjemu medvedu za pleče v tilnik. To je bilo kaj težko in bal sem se, da sem se ves tresel. Zakaj to je bilo gotovo, če bi zverina ne poginila takoj, bi me v drobne kosce raztrgala. Pa srečen sem bil. Medved se je zvalil mrtev pred mene, pa še nič črhnil ni. Sklenil sem tedaj z vsemi drugimi tako storiti. Lahko me je stalo; zakaj dasiravno so videli svoje brate na desno in levo pocepati, si vendar niso nič hudega mislili. Nobeden ni vedel, zakaj tako cepajo in to je bila njih in moja sreča. Ko sem jih vse tako mrtve videl, sem se mislil kakor Simsona, ko je toliko sovražnikov pobil. Da bi vse v kratkem spravil, sem se vrnil na barko in sem vzel toliko ljudij seboj, da so mi pomagali medvede iz kože devati in plečeta in stegna na barko nositi. V nekaterih urah smo to storili in barko naložili. Ostanke smo pometali v vodo, dasiravno bi bili osoljeni ravno tako dobri kakor gnjat.

Ko smo domu prišli, sem poslal nekaj plečét najimenoitnejšim gospodom na Angleškem, nekaj kupcem, drugo pa svojim posebnim prijateljem.

Vsi so mi bili hvaležni.

Medvedove kože sem poslal ruski cesarici. Tudi ta se mi je v posebnem pismu zahvalila in povabila me na Rusko. Pa pisal sem ji, da me ne mika tako daleč iti.

Osmi prigodek.

Drugo pot sem se peljal z Angleškega v Indijo. Psa sem imel pri sebi, ki ni mogel preplačan biti z zlatom. Nikoli me ni goljufal. Nekega dne, ko smo bili še najmanj tristo ur od suhega, se je nastavil moj pes. Skoro celo uro sem ga gledal z začudenjem, in povem to vsem častnikom barke, rekoč, da moramo blizo dežele biti, kajti moj pes sledi zver. Vsi so se mi smejali, pa zavoljo tega nisem nehal vse dobro o svojem psu misliti.

Po dolgem besedovanji rečem kapitanu krepko, da nosu svojega psa več zaupam, kakor pa očem vseh, kolikor jih je na barki, in da, ako se mu poljubi, stavim sto cekinov, da bomo prve pol ure videli divjád. Sto cekinov me je ravno vožnja stala.

Kapitan, kakor duša dober mož, se je zopet zasmeljal in rekel našemu zdravniku, da naj mi žilo potiplje. Storil je to in povedal, da sem popolnoma zdrav. Potem sta več časa nekaj šepetala, kar sem skoro vse dobro razumel.

„Meša se mu malo“, rekel je kapitan, „pošteno se ne morem v stavo podati.“

„Jaz pa drugače mislim“, mu odgovori zdravnik. Prav popolnoma je zdrav. Zaupa le samo več vohanju svojega psa, kakor pa umu vsakega častnika. Zgubil bo na vsak način, pa prav se mu zgodi.“

„Taka stava ne more“, govoril je kapitan dalje, „po moji pameti prav poštena biti. Še večja čast pa bode zame, če mu potem denarje zopet nazaj dam.“

Mej tem pogovorom je moj pes vedno trdo stal in mi je mojo misel še bolj vtrdil. V drugo sem mu rekel, da stavim in vdal se je v to.

Komaj sva si v roko segla, kar so nekateri izmed mornarjev, ki so v dolgem, zadej za barko privezanem čolnu tičali, silno veliko ribo ubili, katero so tudi takoj na barko potegnili. Začeli so ribo mesariti, in glejte, kaj smo našli v nji? Ne manj kot šest parov živih jerebic v ribjem želodcu.

Te uboge živali so bile uže tako dolgo v ribjem želodcu, da je jedna jerebica na petih jajcih sedela, katerih jedno je bilo ravno izvaljeno, ko so ribo razparali.

Tega mladega tiča smo izredili pri majhnih mačkah, ki so par minut prej na svet prišle.

Stara mačka ga je tako rada imela, kakor vsako svojih mladih, in silno nevoljna

je bila, če je jerebica predaleč letela in se ni kmalu vrnila. — Med drugimi štirimi so bile štiri jerebice, katerih jedna je vedno jajca valila, tako da smo na celi poti vedno imeli obilo divjadi jesti. Zvestemu psu sem dal vsak dan iz hvaležnosti za sto cekinov, ki sem jih po njem dobil, koščice, časi pa tudi celega tiča.

Deveti prigodek.

V poslednji vojski Angležev s Španci sem se peljal po morji v trdnjavo, Gibraltar imenovano, katero so Španci oblegali, svojega starega prijatelja, nekega generala, obiskat, ki je trdnjavo tako hrabro branil, da si je slavo priboril, koja bo njegovo ime sto in sto let spremljevala. Veselje, da sva se zopet videla, sva samo midva občutila, kajti popisati se ne dá; in ko se je to nekoliko ohladilo, sem šel z generalom po trdnjavi, da vidim, kakošna je in kako se oblegavci vedejo. Z Angleškega sem silno dober daljnogled prinesel. Skozi njega sem videl, da se je sovražnik ravno pripravljal, velik top, v kojem je bila 36 funtov težka krogla, vžgati, kjer smo stali. Povedal sem to generalu. Tudi on pogleda skozi moj daljnovid in spozna, da imam prav. Z njegovim privoljenjem sem dal kar top z 48 funtov težko kroglo nabasan pripeljati in ga naravnam — za-

kaj topničar sem bil, ne da bi se hvalil, da mi ga ni bilo para — tako natanko, da sem si bil svest, zadeti.

Pazil sem na sovražnika ostró, in ko vidim, da hoče vstreliti, dam tudi jaz znamenje, naj se streli. V sredi poti ste se obe krogli tako strašno zadeli in s tako močjo, da je sovražnikova krogla silno nazaj odletela, da ni samo možu, ki jo je izstrelil, glavo čisto odbila, ampak tudi šestnajst družih glav z vratov popihala, ki so jej bile na potu. Letela je naravnost v Afriko. Predno je pa čez morje priletela, je letela skozi tri po vrsti stoječe barke, potem še dve sto milj daleč v deželo ter vdari nazadnje skozi streho neke koč, zbije neki stari babici, ki je z odprtimi ustmi znak ležala in spala, zobé, kolikor jih je še imela, in obtiči nazadnje v grlu stare žene. Njen mož, ki je kmalo potem domov prišel, hotel je kroglo izvleči. Ker je pa ni mogel, jo je kar s žokovnikom v želodec porinil, iz katerega je potem po svoji poti prišla.

Ta krogla se je prav dobro obnesla. Ona ni samo sovražnikove po njeni poti nazaj pognala, ampak je tudi po mojem namenu naprej letela in vrgla sovražnikov top, ki je hotel nas zadeti, s kól s tako močjo, da je, v barko priletevša, dno barke prebila. Barka je vodo zajela in se s tisoč

mornarji in kdo vé s koliko vojaki, ki so bili na nji, potopila. To ni bilo nič vsakdanjega. Pa nimam želje, to samo sebi v čast pripisavati. Nihče pa ne more tajiti, da gre meni čast, da sem si jaz to izmislil. Pa tudi sreča je k temu pripomogla. Spoznal sem namreč pozneje, da je imel naš top eno mero smodnika več kakor sicer. In samo to je moglo krogli tako moč dati, da je sovražnikovo nazaj zagnala.

General mi reče, če hočem častnik postati. Zahvalim se mu za to in zadovoljen sem bil s hvalo, katero mi je tisti večer pri večerji vpričo vseh častnikov izrekel.

Ker sem imel Angleže silno v časti, sem sklenil, trdnjave ne prej zapustiti, kakor da jim bom še s čim vstregel. Čez tri tedne sem imel priložnost to storiti. Preoblečem se po špansko, se splazim ob eni po pol noči iz trdnjave in pridem srečno v sovražnikov tabor. Ondi grem v šotor, v katerem se je veliki španski general s svojimi častniki posvetoval, kako bi zjutraj vdarili na trdnjavo. Moja obleka me je varovala. Nihče me ni ven gonil, in vse sem mogel slišati, kar se je godilo. Nazadnje gredó spat, in kmalo sem slišal še celo straže smrčati. Koj sem začel svoje delo. Snel sem vse topove, najtežje in najmanjše s kól in jih vržem tri milje daleč v morje. Ker nisem imel

nobene pomoči, je bilo to najtežje delo mojega življenja. Ko to končam, sem izvlekel vsa kola v sredo tabora, in da bi kolesa ne ropotala, jih znosim po dva in dva pod pazduho na kupec tako visoko, kakor je bila naša trdnjava. Potem kresnem s kosom zlomljenega 48funtnega topa ob kremen, ki je dvajset komolcov globoko pod zemljo v starem zidu tičal, da so se strašne iskre pokazale, vžgem netilo in podkurim celi kupec.

Kar je najrajše gorelo, to sem položil najzdolej, in tako je bilo vse v enem hipu v plamenu. Da bi vso krivico od sebe odvrnil, sem bil prvi, ki sem hrup naredil. Ves tabor je bil, kakor si morete misliti, v strašni zmešnjavi in sploh so mislili, da so bile straže podkupljene in da je moralo najmanj sedem ali osem polkov iz trdnjave priti, da so vse to tako strašno vgonobili. Nek učen mož piše v svojih knjigah, da so Španci silno veliko izgubo imeli po ognji v taboru. Pa ne vé, zakaj. Tega pa tudi ni mogel vedeti, ker še te reči nikomur nisem povedal in tudi generalu, svojemu prijatelju ne, dasi-ravno sem jaz sam to noč rešil trdnjavo. Španski general in vsi njegovi ljudje so v prvem strahu pokazali peté, in so, ne da bi se bili ustavili, štirinajst dni naprej in naprej, neprenehoma bežali. Tudi jim je ta

strašni ogenj tak strah naredil, da tri mesece niso nič jedli ne pili.

Kaka dva meseca potem sedim nekega jutra z generalom pri mizi, kar bruhne bomba na mizo. General gré, kar bi bil vsak drug storil, kar iz stanice, jaz pa vzamem bombo, predno se je razletela, in jo nesem vrh skale. Od tod sem videl na nekem griču blizo sovražnikovega tabora precej ljudi, spoznati pa nisem mogel, kaj so v namenu imeli. Pogledal sem tedaj s svojim daljnovidom in videm sem, da sta jeden general in jeden obrst naših ljudij, ki sta zvečer še z menoj večerjala in se po polnoči kot ogleduha v španski tabor splazila, sovražnikom v pést prišla in so jih ravno obesiti hoteli. Predaleč je bilo, da bi bil mogel bombo z roko do tistega mesta vreči. K sreči se spomnim, da imam fračo v žepu, katere se je rajni David zoper velikana Goljata tako srečno poslužil. Dénem tedaj svojo bombo v njo in vržem jo ravno med tiste ljudi. Ko pađe, se je tudi razletela in pobila vse razen generala in obrsta, ki sta bila k sreči že kvišku potegnjena. Kos bombe je pa ravno priletel pod kol, na katerem sta visela, in ga je podrl. Jedva sta naša prijatelja čutila, da sta na tleh, kar sta se začela pogledovati, kaj je to, in ker sta videla, da je straži, rablju in vsem misel v glavo šinila, smrt storiti, sta eden drugega

odvezala, proti morju stekla, v špansko barko skočila in mornarje prisilila, ju v eno naših bark peljati. Kmalu potem, ko sem ravno generalu to prigodbo pripovedoval, prideta srečno, in veselo smo si srečo voščili in tisti večer obhajali.

Na obrazih vam berem, da bi radi slišali, kako je ta frača v moje roke prišla. Poslušajte, kako se je to zgodilo. Jaz sem v istini naslednik gospe Urijeve, ki je bila velika prijateljica kralja Davida. Oče mojega rodu je bil nek silno učen mož. Imel je pa, kakor vsi učeni in neučeni, svoje muhe v glavi, najmanj je pa trpel, da bi mu bila ugovarjala; ona pa je imela napake svojega spola, zakaj povsod in v vseh rečeh je hotela ona prav imeti. Z eno besedo, ločila sta se. Mnogokrat mu je o frači pripovedovala, kot o velikem zakladu, in za dobro je spoznala, jo menda v spomin seboj vzeti. Predno je pa še iz dežele šla, pogrešil je mož fračo in šest vojakov pošlje za njo. Sukati je pa znala fračo tako dobro, da je enega izmed zasledovalcev, ki si je menda hotel kaj zaslužiti, na ravno tisto mesto čela zadela, kamor je David Goljata poljubil. Ko tovariši mrtvega vidijo na tla pasti, so se nekaj časa posvetovali, kaj storiti, in skle-nejo, se lepo vrniti in doma povedati, kaj se je zgodilo. Gospa za najbolje spozna, prej

ko je mogoče bilo, v Egiptet zbežati, kjer je mnogo prijateljev in znancev imela. Ondi je delj časa živela in predno je umrla, zapustila je to imenitno fračo sinu nekega žlahtnika in po njem je prišla po rodu do mene.

Moj oče, ki so mi to fračo kratko pred mojim odhodom na Špansko po testamentu izročili, so mi ta-le prigodek povedali, katerega so tudi večkrat svojim prijateljem pripovedovali, in vsak mora verjeti, da je resničen, kdor je starega moža poznal.

„Živel sem“, tako so moj oče govorili, „popotovaje delj časa na Angležkem. Enega dné grem se sprehajati ob morji. Kar jo pridere hud morsk konj, divjiši kakor zlodej, proti meni. Druzega nisem imel pri sebi, kakor fračo, s katero sem tako ročno zverini dva kamna v glavo zadigal, da sem ji obe očesi izbil. Potem jo mahnem po hrbtu in poženem v morje; kajti od tistih mal, ko sem morskega konja oslepil, bil je ves krotek, kakor ovca. Obrzdal sem ga mesto z ujzdo s fračo in nesel me je potem čez morje. Preplavala sva v treh urah morje, ki je bilo čez trideset ur široko. Pri morji sem ga v nekem mestu potem za sedem sto cekinov nekemu gostilničarju prodal, ki ga je ljudem kazal in tako lepe denarje prejel.“

„Kakor je bilo moje potovanje čudno“, so moj oče dalje pripovedovali, „tako so

bile reči še bolj čudne, katere sem na tej poti videl. Morski konj, na katerem sem sedel, ni plaval, ampak je neizrečeno urno po dnu morja dirjal in milijone in milijone rib pred seboj podil, ki so bile vse drugačne, kakor so navadne. Nekatero so imele glavo v sredi života, druge na koncu repa. Nekatero so v krogu vkup sedele in neizrečeno lepe pesmi pele; druge so zidale iz čiste vode najlepše hiše, v katerih, kar sem si misliti mogel, ni bilo nič druzega, kakor najčistejši ogenj v najlepših barvah, koje je sem ter tja tekalo. V nekaterih predalih teh hiš so se ribe drstile, v druzih mlade valile in še v druzih so se pa mlade ribe šolale.“

„Prišel sem tudi čez silno visoke gore, ki so bile gotovo tako visoke, kakor so snežniki. Ob skalah so rasla mnoga velika drevesa, na katerih so rasla repa, korenje, redkev, pa tudi morski polži, raki in take reči so rasle na njih. Nekatero teh reči so bile tako velike, da bi jih velik voz komaj peljal in najmanje so bile tolike, da bi jih močan mož komaj nesel. Drevesa z repo so bile najbolj rodovitna, raki in polži so bili pa največji. — Bil sem tako pet sto sežnjev globoko v morji, kar mi je začelo nekako težko prihajati, ker mi je začelo sape zmanjkovati. Srečal sem časi s svojim konjem tudi velike ribe, katere so hotele naji oba

požreti. Spodbodel sem tedaj svojo paro in gledal, da sem, prej ko je bilo mogoče, na suho prišel.“

„Ko sem bil že blizu kraja in je bilo vode še komaj dvajset komolcev nad mojo glavo, se mi je zdelo, kakor bi človeška podoba v ženski obleki pred menoj na pesku ležala. Zdelo se mi je, da še živi, in ko bliže pridem, sem res videl, da z roko miga. Primem jo in jo prinesem dozdevno mrtvo na suho.“

„Dasiravno še takrat ljudje niso bili v oživljevanji mrtvih tako izurjeni, kakor so zdaj, je vendar nek prebrisan lekar po velikem trudu malo iskrico življenja, ki je še v ženi ostala, spet vpihal. Bila je žena nekega mornarja, ki se je malo prej z barko odpeljal. Po nesreči je pa v svoji zmoti drugo ženo seboj vzela. To je kmalo po čuvaji domačega miru zvedela in ker je bila trdno prepričana, da veljajo zakonske pravice tako na morji kakor na suhem, se je vsa razkačena v čolničku za njim peljala in je skusila, ko je na barko prišla, po kratki pridigi, ki se ne dá predstaviti, svojo pravico tako krepko dokazati, da je njen zvesti mož za dobro spoznal, par stopinj nazaj se umakniti. Žalostni nasledek tega je bil, da je s svojo koščeno desnico, ki je bila moževim ušesim namenjena, morje za uho udarila, in ker je

to še menj potrpežljivo bilo, kakor njen mož, je še le na dnu morja oporo našla, katero je iskala.“

„Lahko si mislim, kakošno hvaležnost je njen mož do mene občutil, ko je po svojem prihodu našel, da je njegova ljuba ženica, katero sem jaz otel, doma čakala. Pa jaz nisem bil tega kriv. Storil sem svojo dolžnost, kakor bi jo bil vsak človek storil, dasiravno moram reči, da sem mu s tem slabo ustregel.“

Te povesti mojega očeta me je imenitna frača spomnila, katera je potem, ko je tako dolgo pri moji rodovini bila in toliko dobrega storila, nazadnje v gobcu morskega konja se pokvarila. Jaz saj se je nisem več poslužil, kakor samo takrat, ko sem, kakor sem vam že povedal, Spancem celo bombo nazaj poslal in ž njo dva svojih prijateljev gotove smrti otel.

Pri tej priliki se je zgodilo, da potem frača za nobeno rabo več ni bila. Skoro vsa je zletela v bombo, mali košček pa, ki mi je v roki ostal, je zdaj v naši hiši v večni spomin shranjen.

Kmalu potem se v Anglijo vrnem. Tam se mi je nekaj posebnega primerilo.

V mesto Vepink sem moral iti, kjer so več reči v barko nakladali, katere sem nekemu

prijatelju na Nemškem namenil. Potem se nazaj vračam. Poldne je bilo. Strašno sem bil truden in solnce me je tako peklo, da sem v nek kanon zlezal počivat. Komaj vánj pridem, sem koj trdno zaspal. Bil je ravno kraljev god. Zjutraj so vse topove nabasali in ob eni ž njimi streljali. Nihče ni vedel, da sem jaz v topu. Bil sem izstreljen in priletim na drugi strani mesta na dvorišče nekega kmeta na veliko kôpico sena, kjer sem v omotici obležal, ne da bi se zbudil.

Čez tri mesece je slama v ceni tako poskočila, da je kmet mislil storiti velik dobiček, če jo proda. Kopa, na kateri sem jaz ležal, je bila največja. Začeli so tedaj to podirati. Hrup ljudi, ki so hoteli po lestvah na kopo zlesti, me je zbudil; še pol v spanji in ne da bi bil vedel, kje sem, sem hotel steči in telebnem s kope na gospodarja. Ko sem padel, sam nisem nič trpel, toliko več je pa dobil kmet. Mrtev je obležal pod mano; po nesreči in brez krivice zlomil sem mu vrat. V svojo tolažbo sem pa pozneje zvedel, da je bil to ostuden žid, kateri je svoje pridelke navadno toliko časa držal, da je nastala huda draginja in da jih je z neizmernim dobičkom prodati mogel. Njegova smrt je bila torej pravična kazen in za ljudi tistega kraja prava dobrotà.

Kako se pa začudim, ko se popolnoma zbrihtam in doma zvem, da sem cele tri mesece spal. Moji prijatelji so me že povsod skrbno iskali. Da so bili veseli, ko smo se zopet videli, si lahko mislite.“

S tem je Kljukec končal svoje pripovedovanje.

Spisi za narod in mladino.

(Z * označene knjige so primerne za šolarske knjižnice.)

Aladin s čarobno svetilnico (s podobami)	10 kr.
<i>Alešovec Fak.:</i> Jama nad Dobrušo. Pravljica iz starodavnih časov	20 „
— * Kustoca in Vis , popis vojske na Laškem l. 1866	20 „
— Vojska na Turškem od leta 1875 do konca leta 1878. II. natis	36 „
Trdo vezane 46 kr.	
— Vrtomirov prstan ali zmaj v Bistriški dolini. Ljudska pravljica	20 „
* Amicis-Miklavčič: Srce , 4 zvezki à	20 „
Vsi 4 zvezki skupaj vezani v lepih platnenih platnicah 1 gld. 20 kr.	
— * Andersenove pravljice za mladino. Izbral in poslovenil <i>Fran Nedeljko</i> . S podobami trdo vezane	50 „

<i>Berthet-Sušnik: Darinka</i> , mala Črnogorka. (Učenke v petih delih sveta.) I del.	24	kr.
— <i>Sita</i> , mala Hindostanka. II. del	24	„
— * <i>Izanami</i> , mala Japonka. III. del	24	„
<i>Bojtek</i> , v drevo vpreženi vitez. Pravljica	8	„
* <i>Borislav: Spominski listki</i> iz avstrijske zgodovine. Trdo vezani 34 kr.	24	„
* <i>Brezovnik Anton: Zakaj? — Zato!</i> Zbirka pravljic, pripovedk in legend za šolo in dom. Trdo vezane	30	„
<i>Cerkvica na skali</i> . Pravljica	12	„
<i>Cimperman Jos.: Pesmi</i> . 1888	90	„
V platno z zlato obrezo 1 gld. 70 kr.		
* <i>Cooper: Natanael Bumpo</i> , 1. del. „ <i>Strelec</i> “, povest, predelano za mladino	24	„
<i>Costa dr.: Postojnska jama</i>	20	„
<i>Črni bratje</i> . Povest	20	„
<i>Doma in na tujem</i> . Povest, 1889	20	„
* <i>Dominicus: Pravljiice in pripovedke</i> za mladino, 1889	36	„
— * <i>S prestola na morišče</i> . Zgodovinska povest	20	„
<i>Dve čudapolni pravljici</i> za slovenski narod	16	„
<i>Dve igri</i> za slovensko gledišče. 1. <i>Juran in Zofija</i> 2. <i>Štepan Šubic</i>	20	„
<i>Eno leto med Indijanci</i> . Povest	20	„
<i>Erazem Predjamski</i> . Povest	10	„
* <i>Freuensfeld Josip: Venček pravljic in pripovedek</i>	20	„
* <i>Funtek A.: Knjižica za otroke</i> (s podobami). 12 zvezkov à 6 kr.; vsi skupaj	60	„
(V sebin: Mati in sin; Ubožni Tonče; Uboga družina; Ne bodi radoveden; Božje oko bdi; Juriče in Zorika; Sosed; Lahkomiselna prijatelj; Ne vodi nas v skušnjavo; Otroci v gozdu; Vihar na morji; Ivan Hromec.)		
<i>Genovefa, sveta grofinja</i> . Mična in ganljiva pripovedka	16	„
<i>Grizelda</i> , kmetica in grofica. Lep izgled potrpežljivosti in ponižnosti vsem ženam	10	„
<i>Hildegarda</i> , zveličana cesarica. Sveta povest	20	„
<i>Hirlanda</i> . bretanjska vojvodinja. Podučna povest po Krištofu Smidu	20	„

Hitri računar z ozirom na sedanji denar po avstrijski veljavi in na novo mero in vago. Trdo vezan	40 kr.
* <i>Hladnik Ign.</i> : Na valovih južnega morja. Pravljica	14 "
* <i>Hoffmann</i> : Čas je zlato. Podučna povest za mladost	36 "
* <i>Hoffmann-Funtek</i> : Kako vzgaja usoda. Povest (s štirimi jeklorezi)	40 "
— Kar Bog stori, vse prav stori. Povest (s štirimi jeklorezi)	40 "
— Peter Prostak. Povest (s štirimi jeklorezi)	40 "
— Bog pomaga. Povest (s štirimi jeklorezi)	40 "
<i>Hopfen-Funtek</i> : Kakó je izginil gozd. Povest	20 "
* <i>Hubad Fr.</i> : Pripovedke za mladino. I., II. in III. zvezek à	20 "
Ključec lažnjivi	20 "
<i>Keller J. A. dr.</i> : Prst Božji ali zgledi božjih kazni. I. in II. zvezek à	20 "
<i>Kosi Ant.</i> : Šaljivi Jaka, zbirka najboljših kratkočasnic za slov. mladino. I. in II. zvezek à	24 "
— *Sto narodnih legend. Slovenski mladini in preprostemu ljudstvu v pouk in zabavo. Trdo vezane	60 "
* <i>Kredba-Podkrajšek</i> : Izdajalca domovine. Povest	20 "
* <i>Leban Fanko</i> : Šestdeset malih povestij za otroke	16 "
* <i>Leban Fanko</i> : Sto beril za otroke	20 "
— *Na različnih potih. Povest, primerna dečkom od 11. do 14. leta. Trdo vezana	24 "
* <i>Malavašič Fr.</i> Strijc Tomova kočá ali življenje zamorcev v severni Ameriki. Trdo vezane	70 "
Mali palček (s podobami)	10 "
Mali vseznalec ali zbirka lahko izpeljivih poskusov iz fizike, mehanike, aritmetike in glumarstva, smešnic, zastavic z navodom o punktiranji ali geomanciji, 1890	30 "
*Maršal grof Radecki	20 "
Močni baron Ravbar. Zgodovinska povest	20 "
*Najdenček ali pravični se tudi živine usmili. Povest	20 "
Naselnikova hči, cvetlica pustinje	20 "
<i>Nedeljko Fr.</i> : Maksimilijan I., cesar mehikanski	20 "
Nezgodá na Palavanu	20 "

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000514613

